

Analýza využívání environmentálního účetnictví na úrovni podniků ve Zlínském kraji

Tereza Mikulcová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza MIKULCOVÁ**
Osobní číslo: **M09176**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**

Téma práce: **Analýza využívání environmentálního účetnictví na úrovni podniků ve Zlínském kraji**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Zpracujte základní teoretické a metodické poznatky týkající se environmentálního účetnictví.

II. Praktická část

- Analyzujte současný stav využívání environmentálního účetnictví na mikroekonomické úrovni ve Zlínském kraji.
- Na základě zjištěných poznatků zhodnoťte využívání environmentálního účetnictví podniky ve Zlínském kraji.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

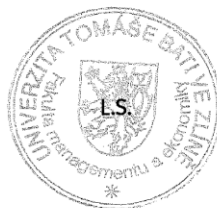
Seznam odborné literatury:

ČAMROVÁ, Lenka. Ekonomie a životní prostředí: nepřátelé, či spojenci?. 1. vyd. Praha: Alfa, 2007. 399 s. ISBN 978-80-86851-69-3.
KOŽENÁ, Marcela. Environmentální aspekty konkurenceschopnosti podniku. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, 2007. 176 s. ISBN 978-80-7395-039-2.
MEZŘICKÝ, Václav. Environmentální politika a udržitelný rozvoj. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 207 s. ISBN 80-7367-003-8.
RITSCHELOVÁ, Iva et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí. 2. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Fakulta životního prostředí, 2004. 111 s. ISBN 80-7044-581-5.
ŽÁK, Milan. Účetnictví a reporting udržitelného rozvoje: na mikroekonomické a makroekonomické úrovni. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 285 s. ISBN 978-80-86131-82-5.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: **2. dubna 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2012**

Ve Zlíně dne 2. dubna 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

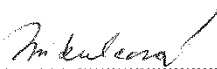
- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 15. 5. 2012

.....

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo;

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je analýza současného stavu využívání environmentálního účetnictví podniky ve Zlínském kraji.

Je rozčleněna do dvou částí, na teoretickou a praktickou. V teoretické části je vysvětlena problematika environmentálního účetnictví. V praktické části je provedena analýza současného stavu využívání environmentálního účetnictví. Analýza je realizována pomocí dotazníkového šetření. Na základě provedené analýzy jsou vyjádřeny závěrečná doporučení.

Klíčová slova: environmentální účetnictví, environmentální náklady, environmentální výnosy, environmentální reporting, podnik, Zlínský kraj, životní prostředí

ABSTRACT

The target of my bachelor's work is to analyse the current situation at utilisation of environmental accounting by companies in the region of Zlín.

The work is divided into two parts – i. e. a theoretical part and a practical part. The theoretical part explains the matter of environmental accounting. The practical part performs the analysis of the current situation at utilisation of environmental accounting. This analysis was performed using the questionnaire survey method. The final recommendations were determined and formulated based on the performed analysis.

Keywords: environmental accounting, environmental costs, environmental profit, environmental reporting, company, region of Zlín, environment

Děkuji Ing. Elišce Pastuszkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, poskytnutí cenných rad a připomínek a za ochotné poskytnutí literatury.

Děkuji také všem osloveným firmám, které byly ochotny podílet se na mé bakalářské práci a vyplnily dotazník, který mně sloužil jako podklad k praktické části.

Dále patří mé díky všem, kteří, jakýmkoli způsobem přispěli k mé bakalářské práci.

Děkuji také rodině a přátelům za veškerou podporu během mého studia na vysoké škole.

Rozum je světlo, kterým má být příroda osvětlena a ne zapálena.

(Giacomo Leopardi)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ENVIRONMENTÁLNÍ ÚČETNICTVÍ	12
1.1 HISTORIE.....	13
1.2 ÚROVNĚ ENVIRONMENTÁLNÍHO ÚČETNICTVÍ	14
1.3 ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKA EU	14
1.4 ENVIRONMENTÁLNÍ ÚČETNICTVÍ V ČR	16
2 ENVIRONMENTÁLNÍ ÚČETNICTVÍ NA MIKROEKONOMICKÉ ÚROVNI	17
2.1 SYSTÉM ENVIRONMENTÁLNÍHO MANAGEMENTU (EMS)	19
2.1.1 Systém řízení z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS).....	20
2.1.2 ISO 14001	21
2.2 ENVIRONMENTÁLNÍ MANAŽERSKÉ ÚČETNICTVÍ (EMA)	22
2.3 PODNIKOVÉ ENVIRONMENTÁLNÍ NÁKLADY	24
2.4 ENVIRONMENTÁLNÍ VÝNOSY.....	26
2.5 METODA TOTAL COST ASSESSMENT (TCA)	27
2.6 ENVIRONMENTÁLNÍ REPORTING	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VYUŽÍVÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO ÚČETNICTVÍ NA MIKROEKONOMICKÉ ÚROVNI VE ZLÍNSKÉM KRAJI	32
3.1 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE	33
3.2 SHRNUÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI	49
4 NÁVRHY A OPATŘENÍ	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
SEZNAM OBRÁZKŮ	58
SEZNAM TABULEK	59

ÚVOD

Životní prostředí se mění pomocí lidí. Měli bychom si uvědomit, že většinou měníme životní prostředí nikoli pozitivním způsobem, ale pouze negativním. Problémy které způsobil člověk, pozorujeme denně. Jedná se o problematiku každodenního života, jako je globální oteplování, kvalita vody nebo ovzduší, kterou můžeme pozorovat prostřednictvím televize či různých sdělovacích prostředků.

Nejvíce, kdo znečišťuje životní prostředí, jsou podniky, které se neustále rozvíjí. To má za následek stále narůstající množství odpadů. Tyto firmy by si měly uvědomit, že životní prostředí není obnovitelné, a proto se musí snažit o výrobu takových výrobků, které životní prostředí poškozují co nejmenší míře.

Důležitou roli hraje sledování nákladů a výnosů v daných podnicích, což do určité míry ovlivňuje znečišťování životního prostředí. A především právě tímto problémem se zabývá environmentální účetnictví, se kterým se budeme setkávat zejména v budoucnosti. Nejvýhodnějším návrhem v environmentální účetnictví, je minimalizovat náklady, s čímž v konečném důsledku souvisí vyšší ziskovost podniku. V současnosti převládá post forma ochrany životního prostředí, tzn. placení různých pokut a sankcí. Firmy by měly nejdříve myslet na prevenci, protože pokud se podíváme na pokuty (například ze znečišťování životního prostředí nebo nedodržování zákonů chránící životní prostředí) nejsou tak zanedbatelné, jak se na první pohled zdají.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních kapitol – teoretické a praktické části. Jejím cílem je analýza současného stavu využití environmentálního účetnictví na mikroekonomické úrovni ve Zlínském kraji.

V teoretické části je nejdříve vysvětlen samotný pojem environmentální účetnictví, po té je uveden do historické souvislosti a v neposlední řadě je stručně popsáno environmentální účetnictví v České republice. Další kapitola teoretické se věnuje environmentálnímu účetnictví na mikroekonomické úrovni, zde jsou vysvětleny pojmy jako EMS, EMAS a ISO 14001. Následující část pojednává o manažerském environmentálním účetnictví a o environmentálních nákladech, s čímž souvisí metoda ocenění nákladů TCA a environmentální výnosy. Závěr teoretické části popisuje environmentální reporting.

V praktické části je provedena analýza současného stavu využívání environmentálního účetnictví v podnicích ve Zlínském kraji. Analýza je realizována pomocí dotazníkového

šetření a její výsledky jsou okomentovány. Součástí praktické části jsou i nově vzniklé návrhy a doporučení plynoucí z provedeného šetření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ENVIRONMENTÁLNÍ ÚČETNICTVÍ

Podle Hyršlové je „Environmentální účetnictví systém, který poskytuje informace o environmentálně vyvolaných finančních dopadech a o environmentálních důsledcích ekonomického systému.“ Dále uvádí, že „předmětem jsou environmentálně vyvolané finanční dopady a environmentální aspekty“. (Hyršlová, 2009)

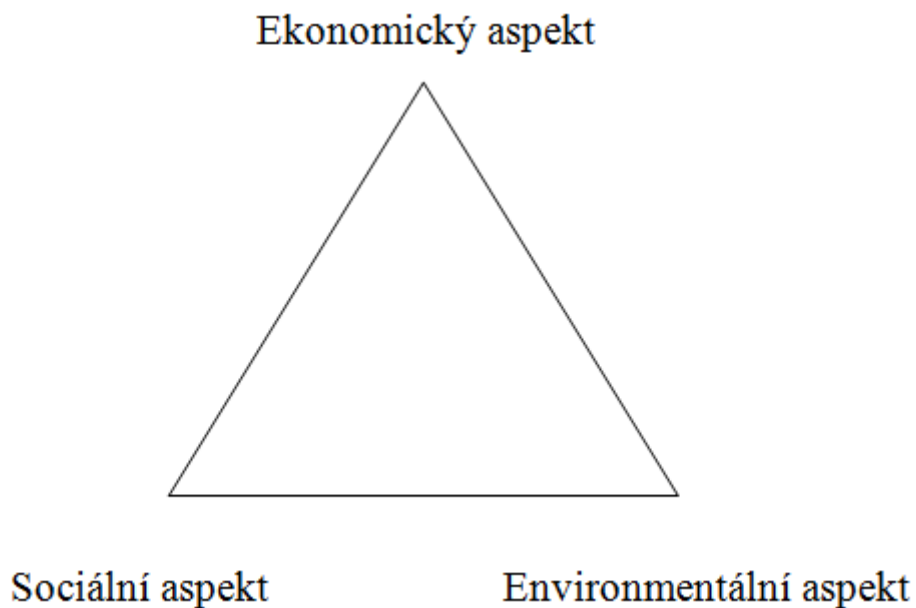
Brožková (2001) uvádí, že environmentální účetnictví je součást klasického účetnictví. Jeho předmětem je „sběr, zaznamenání, hodnocení a předávání informací o finančních dopadech, které jsou vyvolány působením podnikových činností.“

Študent (2005) uvádí, že musí být zpracováno tak, aby dávalo informace o environmentálním chování podniku a jeho ekonomických důsledcích. Environmentální účetnictví poskytuje informace jak v peněžních jednotkách, tak i ve fyzikálních jednotkách. Informace v peněžních jednotkách složí především pro potřeby interních a externích uživatelů, na rozdíl od informací ve fyzikálních jednotkách ty slouží především na podporu rozhodovacích procesů. Hlavním významem environmentálního účetnictví je propojení environmentální oblasti s oblastí ekonomickou.

Pastuszková (2011) ve svých materiálech uvádí, že je to nástroj, který pomáhá podnikovému managementu ke zlepšování environmentálního pohledu, tak i z pohledu ekonomické výkonnosti a náplně její eko-účinnosti. Eko-účinnost je jedním z cílů, o které management neustále usiluje. Jako další z cílů můžeme uvést efektivnost. Efektivnost je důležité kritérium v podnikatelském procesu.

Problematikou environmentálního účetnictví se zabývá mnoho národních i mezinárodních organizací – OSN, OECD, EUROSTAT, MŽP ČR. Problémem environmentálního účetnictví bývá uváděno, že podniky zveřejňují údaje jen v naturálních jednotkách. Avšak je potřeba, aby se údaje zveřejňovaly i ve finančním vyjádření. (Pastuszková, 2011)

Environmentální účetnictví a účetnictví udržitelného rozvoje spolu úzce souvisejí. Environmentální účetnictví stojí na dvou pilířích udržitelného rozvoje, a to environmentálními a ekonomickými aspekty podnikání. Účetnictví udržitelného rozvoje rozšiřuje svoji pozornost o třetí pilíř - sociální aspekty podnikání. Všechny tři pilíře můžeme vidět na obrázku č. 1. (Žák, 2009)

Obrázek 1 Pilíře udržitelného rozvoje. Zdroj: Vlastní zpracování

1.1 Historie

Pastuszková (2011) uvádí ve skriptech finančního účetnictví II. že, historie environmentálního účetnictví sahá až do 70. let 20. století. Ekonomové J. Tobin a W. Nordhaus v roce 1972 provedli studii o integraci ekonomických a environmentálních účtů. Výsledkem studie byl ukazatel ekonomického blahobytu MEW. Tobin a Nordhaus chtěli, aby se do hrubého národního produktu započítala hodnota lidského kapitálu u domácích prací a volného času a mnoho dalšího.

Ekonomové Daly a Cobb v roce 1989 rozvinuli ukazatel MEW a vznikly tak index udržitelného ekonomického blahobytu ISEW. ISEW využívali například v Rakousku, Nizozemí, Německu, Velké Británii, Švédsku a USA.

Environmentální účetnictví bylo uplatněno v Norsku už počátkem 70. let 20. století. Použili soubor účtů, který podával informace o přírodních zdrojích. Tento soubor účtů byl uváděn ve fyzikálních jednotkách. Sledovali vodní energii, ropu, zemní plyn a mnoho dalšího.

V současnosti pracuje norský program jen se dvěma přírodními zdroji – ropou a zemním plynem.

OSN prostřednictvím Programu pro životní prostředí UNEP zahájila výzkum na vytvoření konceptu environmentálního účetnictví. Dalším, kdo přispěl k rozvoji systému národních

účtů, byla zpráva od G. H. Brundtlandové. Brundtlandová upozornila na nutnost propojení ekonomicko – environmentálních vztahů.

Problematikou národních účtů se začali zabývat i další země. Ty se snažily rozšířit a doplnit stávající účetní systémy.

Nizozemí mělo největší cíle, díky projektu vyvinulo schéma národního účetnictví. Toto účetnictví zahrnovalo i environmentální účty. Tento projekt můžeme nalézt pod pojmem NAMEA. Nizozemský systém převzali i některé další země.

Na konci roku 1993 uvedla OSN svůj integrovaný systém environmentálního a ekonomického účetnictví (SEEA). SEEA sjednocuje údaje o přidaných hodnotách, bilanci environmentálních a ekonomických aktiv a údaje i přechodné a konečné spotřebě či akumulaci kapitálu.

1.2 Úrovně environmentálního účetnictví

Ritschelová (2004) rozděluje environmentální účetnictví na podnikové (mikroekonomické) úrovni a na národní (makroekonomické) úrovni.

- **Environmentální účetnictví na podnikové úrovni**

Touto problematikou se budu zabývat v celé druhé kapitole mé bakalářské práce.

- **Environmentální účetnictví na makroekonomické úrovni**

Environmentální účetnictví na makroekonomické úrovni můžeme považovat za environmentální účetnictví státu. Základem jsou statistické přehledy.

Důležitým předpokladem je však úprava agregátů systému národních účtů. Tento systém účtů se má rozšířit o soubory s environmentálními daty.

V současnosti máme dva systémy - systém environmentálních a ekonomických účtů (SEEA) a systém národních účtů (SNA).

1.3 Environmentální politika EU

Lacina (2003) se zmiňuje, že ochrana životního prostředí odpovídá základním principům evropského integračního procesu. Tento integrační proces byl popsán v Římské smlouvě o založení Evropského hospodářského společenství v roce 1957.

Avšak v tehdejších politikách Evropského Společenství se ochrana životního prostředí výrazně neprojevovala. V roce 1972 byl vypracován první plán na ochranu životního prostředí. Tento plán byl již 5 krát aktualizován. Také bylo přijato více než 200 norem evropského sekundárního práva. Tyto normy byly zaměřeny hlavně na emise zplodin. Bohužel nebyly dořešeny širší souvislosti dopadu ekonomických aktivit. Dalším problémem byli akcionáři a manažeři průmyslových podniků, kteří zastávali názor: *“příliš velký ohled na životní prostředí brání dynamickému rozvoji ekonomiky.”*

Na první akční plán navázal druhý akční plán. Plán byl projektován na období 1977 – 1981. Tímto plánem byla započata tradice akčních plánů. Poté na druhý navázal třetí akční plán, který byl určen pro období let 1982 – 1986. Nakonec vytvořen čtvrtý plán v rozmezí let 1987 -1992.

Díky čtvrtému environmentálnímu akčnímu plánu se environmentální politika stala součástí klíčových politik Evropského společenství a poté dnešní Evropské unie.

Významným mezníkem se stal rok 1993, v souvislosti s Maastrichtskou smlouvou, kde byl vyhlášen další akční program nazvaný „Směrem k udržitelnosti“. Byl to strategický program péče o životní prostředí. Prioritami se stala opatření, která zasahovala do průmyslu, dopravy, energetiky, zemědělství a cestovního ruchu. V tomto roce byly zavedeny zásady ekologicky orientovaného managementu – EMS, EMAS.

V současnosti praxe Evropské unie je využití finančních podnětů k podpoře environmentálně bezpečných technologií a k využívání obnovitelných zdrojů energie – solární a větrná.

EMS a EMAS byly zaměřeny na podnikatelské subjekty, které byly ochotny vypracovat vlastní environmentální strategie a provádět ekologické audity. Environmentální audit je vypracován Mezinárodní standardizační organizací a je prováděn v rámci ISO normy 14001.

Šestým environmentálním akčním plánem se stal plán zvaný „Životní prostředí 2010 - Naše budoucnost, naše volba“. Tento plán měl tři principy – obecného dobra, etický a ekonomický. (Lacina, 2003)

1.4 Environmentální účetnictví v ČR

Hyršlová a Mísařová uvádějí, že začlenění environmentálního účetnictví v českých podnicích se uskutečňovalo ve druhé polovině devadesátých let 20. století. Šlo především o sledování a vyhodnocování environmentálních nákladů. Podniky se soustředily na náklady související s nakládáním s odpady, náklady vyplývající z předpisů na ochranu životního prostředí a na služby související se systémy environmentálního managementu (EMS). (Hyršlová, Mísařová, 2007)

Největší impulz přišel v roce 2000, kdy se konal seminář expertní skupiny ISAR. Na tomto semináři byly prezentovány velmi cenné informace a doporučení, jak zavést podnikové environmentální účetnictví. Na semináři bylo řešeno hlavně finanční výkaznictví environmentálních nákladů a výnosů. (Brožková, 2001)

Hyršlová a Mísařová (2007 Časopis Planeta) se domnívají, že firmy se snaží o získání certifikátu ISO 14001 nebo o registraci v programu EMAS, jelikož například EMAS zvětšuje možnosti jak v exportu, tak i v podpoře podnikání a veřejných zakázek.

Pro české podniky je dobré mít informace o tom, kde environmentální náklady vznikají a jaké environmentální náklady jsou vynakládány na jednotlivé výrobky a služby. V současnosti si podniky čím dál tím více uvědomují, že musí brát ohledy i na životní prostředí. U každého investičního projektu se musí brát ohledy na všechny náklady a výnosy, jeho vliv na výkonnost podniku i na environmentální profil.

2 ENVIRONMENTÁLNÍ ÚČETNICTVÍ NA MIKROEKONOMICKÉ ÚROVNI

Ritschelová (2004) uvádí, že u environmentálního účetnictví na podnikové úrovni jde o to, aby byl ekonomický užitek z podnikových činností při promítnutí spotřeby životního prostředí za jinak srovnatelných podmínek vyšší u podniků, které jsou ve svých činnostech ekologicky šetrnější než ostatní, srovnatelné – podniky.

Důležitá je znalost a existence environmentálně orientovaného informačního systému podniků. Díky tomuto systému firma správně identifikuje environmentální náklady a pomůže managementu podniku při rozhodování v environmentálních otázkách.

Výkazy environmentálního účetnictví zahrnují a předpokládají ekologické výdaje firem za určité období. Výkazy musí být zdrojem informací. Kvůli environmentálnímu účetnictví bychom měli sledovat náklady na zpracování odpadů a jejich likvidaci, množství surovin, ze kterých se během výrobního procesu stane odpad a náklady, které vznikají v důsledku dodržování nařízení a norem. (enwiwiki.cz)

Ritschelová (2004) uvádí, že podniky mohou zavést environmentální finanční účetnictví nebo environmentální manažerské účetnictví. Pro zavedení environmentálního manažerského účetnictví zpracovalo Ministerstvo životního prostředí České republiky metodický pokyn. Zavedení může být prvním impulsem pro zavedení environmentálního manažerského účetnictví (EMA). Dále získání certifikace EMAS nebo zavedení normy ISO 14001. V České republice je momentálně environmentální účetnictví dobrovolnou záležitostí. Stát může podnik ovlivňovat jen pomocí daní, dotací a poplatků.

Společnosti musí přiřadit všechny náklady, které skutečně svou činností vyvolala a taktéž všechny výnosy, které jí skutečně patří.

$$Z = V - (N_i + N_e)$$

Kde:	N_i	náklady interní (vznikající v podniku)
	N_e	náklady externí (vznikající mimo podnik)
	Z	zisk
	V	výnosy

Do environmentálního účetnictví podle Ritschelové (2004) zahrnujeme nákladové účetnictví, manažerské účetnictví a finanční účetnictví.

Nákladové účetnictví - Ritschelová popisuje, že může mít podobu soustavy analytických účtů, ale že nemusí být dodržen princip podvojnosti. Je úzce propojeno s předběžnými a výslednými kalkulacemi a rozpočtováním. Hlavním cílem je analyzovat ex post faktory podnikových výsledků, tzn. zjištění míru ovlivnění na vykázaný výsledek hospodaření. (Ritschelová, 2004)

Manažerské účetnictví - podle Moldana (1997) je interní záležitostí podniku. Úkolem tohoto účetnictví je sbírat informace pro rozhodování managementu v oblasti využití zdrojů, rozhodování o investicích, strategického plánování atd. Neřídí se obecnými pravidly a poskytuje jen podklady a informace pro finanční účetnictví. Hlavní úlohou manažerského účetnictví je dobře přiřadit všechny náklady tam, kde vznikají. (Moldan, 1997)

Finanční účetnictví - Moldan (1997) popisuje, že vede evidenci a poskytuje ucelený soubor hodnotových informací o účetní jednotce. Uvádí informace o majetku podniku, jeho zdrojích a výsledku hospodaření. Finanční účetnictví se řídí zákonem. Problémem je, že účtová osnova neobsahuje účty, které by evidovaly jak environmentální výnosy, tak environmentální náklady. Každý podnik má možnost doplnit účtovou osnovu tzv. analytickými účty. Podnikové environmentální účetnictví využívá podnikového finančního účetnictví a metod manažerského účetnictví. Environmentální účetnictví je znázorněno v tabulce číslo 1. Ukazuje nám, že pro nejstarší postup šlo používat účtovou osnovu, kde jsme zavedli analytické účty. Další dva přístupy se věnovaly převážně oblasti manažerského účetnictví a doplňovali informace z oficiální finanční evidence. (Moldan, 1997)

Tabulka 1. Vývoj postupů při práci s náklady a při jejich optimalizaci. Zdroj: Moldan, 1997

Začátek	Předmět optimalizace	Pracovní postup
1960	Oddělení, nákladová střediska	Tradiční výpočet (druhy a místa nákladů)
1970	výrobky	Přírůstkové veličiny, flexibilní tvorba cen
1990	Toky materiálů a energií	Propočet peněžních hodnot toků

2.1 Systém environmentálního managementu (EMS)

Mísařová (2006) popisuje, že, zavedení systému environmentálního managementu je naprosto dobrovolné a záleží pouze na podniku, zda jej přijme, či ne. Pokud se podnik rozhodne, má dvě možnosti. EMS může zavést pomocí mezinárodních norem ISO 14001, nebo podle evropského programu EMAS II. Pod tlakem zákazníků a obchodních partnerů si podnik uvědomuje svoji zodpovědnost za stav životního prostředí a zavádí EMS.

V tabulce 2 můžeme pozorovat rozdíly mezi normou ISO 14001 a EMAS.

Tabulka 2 Rozdíly EMAS a ISO 14001. (Zdroj: Veber, 2004, norma ISO 14001, Vlastní úpravy)

	ISO 14001	EMAS
Uplatnění	Jen v EU (popřípadě Evropská hospodářská zóna)	celosvětově
Zavedení EMS v podniku	Možné i v části	Pouze v celém podniku
Cyklus auditu	Není stanoven	Nejdéle tříletý
Publikace a ověřené prohlášení o stavu ŽP	Nevyžaduje se	Vyžaduje se
Snížení dopadů podnikových činnosti na ŽP	Nevyžaduje se	Vyžaduje se
Zakončení procesu	Certifikace	Ověření prohlášení o stavu životního prostředí

Veber (2004) uvádí, že se EMAS i ISO 14001 v zásadě příliš neliší. Jen EMAS má přísnější požadavky než požadavky které vyplývají z normy ISO 14001. Pokud má podnik zaveden systém podle normy ISO 14001, tak by neměl mít problém k přechodu na požadavky EMAS.

Zavedení EMS má mnoho výhod. Vede ke zlepšení vnitropodnikové komunikace a také ke snižování provozních nákladů. Dále zlepšuje vztahy s obchodními partnery i se státní správou. Velkým pozitivem může být také konkurenční výhoda. (Mísařová, 2006)

2.1.1 Systém řízení z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS)

Je programem Evropské unie. EMAS je popsáno v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009. Toto nařízení definuje EMAS jako: „*část celkového systému řízení, která zahrnuje organizační strukturu, plánování, odpovědnosti, techniky, postupy, procesy a zdroje pro rozvoj, provádění dosažení, přezkum a udržování environmentální politiky a řízení environmentálních aspektů.*“ (nařízení EU č. 1221/2009)

Úkolem je zavedení systému řízení, který má vést ke snižování negativních vlivů podniku na životní prostředí a který bude podporovat preventivní opatření. Podstata je začlenit zaměstnance do systému řízení vlivů, které ovlivňují životní prostředí. Plnění EMAS je plně pod kontrolou auditorů.

V České republice na podporu zavádění EMAS byl založen Národní program EMAS a tři instituce, které budou EMAS zajišťovat – Rada Programu EMAS, Akreditační orgán Programu EMAS a Agentura EMAS. (Mísařová, 2006)

Podle Vebra (2004) nařízení EMAS specifikuje přímé a nepřímé environmentální aspekty:

- Přímé environmentální aspekty – činnosti podniku, které může přímo kontrolovat.
 - Emise do ovzduší
 - Vypouštění do odpadních vod
 - Recyklace
 - Využívání přírodních zdrojů a surovin
 - Místní problémy (prach, zápach, hluk) a mnoho dalších
- Nepřímé environmentální aspekty – činnosti, které nemůže podnik plně kontrolovat.
 - Problémy související s výrobky (vývoj, přeprava, odstranění odpadu...)
 - Kapitálové investice
 - Výběr a složení služeb
 - Vliv činnosti organizace na životní prostředí

Výhodou zavedení EMAS je, že dochází ke snižování spotřeb materiálů a energie. Další výhodou je, že dochází ke zvýšení a zlepšení dodržování pořádku na pracovišti a ke

zlepšení uspořádání dokumentace a různých záznamů. Podniky, které mají zavedeny EMAS jsou také lépe připraveny na případnou havárii. V zahraničí je v praxi normální, že pokud má podnik zaveden EMAS, pojišťovny uzavírají výhodnější pojištění.

Mezi nevýhody jednoznačně uvedeme náklady spojené se zaváděním EMAS a požadavek na pravidelné zveřejňování tzv. environmentálního prohlášení. Největší položkou nákladů spojených se zaváděním jsou odměny nezávislým environmentálním auditorům. Tzv. environmentální prohlášení musí obsahovat přímo konkrétní údaje o vlivech podniku na životní prostředí. (Časopis Planeta, 2006)

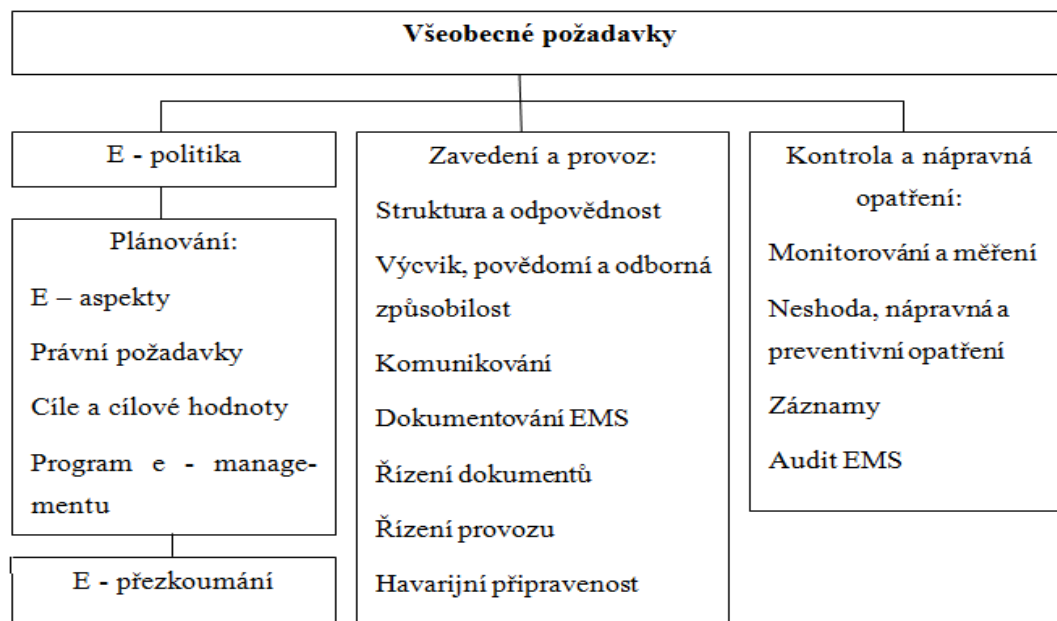
2.1.2 ISO 14001

Je mezinárodně uznávaný standard pro systémy řízení životního prostředí. Norma ISO 14001 se zabývá řízením dokumentace, infrastruktury, lidských zdrojů a mnoho dalšího.

Norma ISO má již dlouhou historii. Normy řady ISO 14 000 se začaly uplatňovat od roku 1996. V současnosti ISO 14001 je druhou nejpopulárnější normou. Na obrázku č. 2 můžeme vidět, jaké jsou všeobecné požadavky EMS při zavedení pomocí ISO normy 14001.

Výhody certifikace ISO 14001 jsou zejména ve snížení budoucích nákladů, včasném rozpoznání problémů a omezení vzniku havárií, efektivní řízení rizik, zvýšení konkurenceschopnosti firmy, zvýšení image podniku a mnoho dalších.

Velkou nevýhodu spatřuji v nedocení držitele certifikátů z hlediska kontrolních úřadů. Je totiž evidentní, že firmy, které mají zavedený systém řízení podle ISO 14001, nepředstavují takové riziko havárií jako ty, které certifikát ISO 14001 nemají. (norma ISO 14001; Veber 2004)

Obrázek 2 EMS – struktura normy ISO 14001 (Veber, 2004)

2.2 Environmentální manažerské účetnictví (EMA)

Specializovaný webový server zaměřený na ochranu životního prostředí Enviweb.cz uvádí, že EMA se zaměřuje hlavně na náklady, které podnik vynakládá na spotřebu materiálů, vody, energie, se vznikem odpadů a nakládání s nimi. Tyto náklady nazýváme jako environmentální a jsou součástí provozních nákladů podniku.

Předmětem environmentálního manažerského účetnictví je identifikace, analýza, řízení a snižování environmentálních nákladů. Pomocí postupů EMA lze do podniků implementovat koncepci environmentálně-ekonomické účinnosti. (www.enviweb.cz)

Podle Jasch (2001) se zabývá shromažďováním, analýzami, vykazováním a předáváním informací o tocích materiálů, vody a energií. Dále poskytuje informace o environmentálních nákladech a různých finančních informacích, které slouží pro rozhodování managementu podniku.

Výchozí data z environmentálního manažerského účetnictví slouží na podporu environmentálních systémů řízení a rozhodování s ohledem na zlepšení cílů a investičních možností.

Odborný časopis pro životní prostředí Planeta (2006) říká, že EMA může napomoci k lepšímu využívání materiálů a energií, ke zlepšení řízení environmentálních nákladů, identifikaci environmentálních faktorů ovlivňující hospodaření, dosažení harmonie se

zákony na ochranu životního prostředí a mnohému dalšímu. Vytvoření přehledu o environmentálních nákladech související s podnikovými procesy a činnostmi může dokonce napomoci i k řízení finančních rizik.

Environmentální manažerské účetnictví používají převážně velké průmyslové podniky. Neznamená to však, že EMU nemůžou a nepoužívají i malé podniky. Stejně tak i podniky, které podnikají ve službách. Podniky na které se vztahují zákony na ochranu životního prostředí a udržují systémy environmentálního managementu, mohou pomocí EMA získat důležitá data. Odpovědní pracovníci mohou prostřednictvím těchto dat hledat příležitosti k dosažení významných nákladových úspor. Pokud podnik aplikuje EMU, musí se zaměřit na kalkulování a hodnocení investičních projektů. Kalkulace nemá význam jen pro alokaci a řízení nákladů, ale má taky velký význam pro cenová rozhodování. V rámci hodnocení investičních projektů jsou důležité environmentální náklady a tyto náklady hrají velkou roli v rámci finančního hodnocení investičních projektů. Podniky si plně neuvědomují, že jejich činnosti mají důsledky v působení podniku na životní prostředí. Ve většině případů finanční informace nejsou stejné jako environmentální informace. Tyto informace nejsou zvažovány ve všech souvislostech, proto se musí podnik snažit o jejich kombinaci. Touto kombinací může být environmentální manažerské účetnictví.

Environmentální manažerské účetnictví pomáhá významně uspořít náklady a také pomáhá zvyšovat image podniku. V současnosti se velmi rozšířila ochrana životního prostředí. Pokud podnik zavede environmentální manažerské účetnictví, tak je o krok před svou konkurencí, která ještě nic nezavedla. EMA není ničím limitována. Může být používána v různých oborech podnikání jak v malých, středních tak i velkých podnicích.

Zavedení environmentálního manažerského účetnictví splní podniku jeden z požadavků, aby vyhovoval pravidlům EMAS II. EMAS II je zavedení sledování environmentálních toků. Tradiční účetní systém se rozděluje na finanční účetnictví a manažerské účetnictví.

Cílem finančního účetnictví je shromažďovat a podávat informace o podniku externím uživatelům. Naproti tomu manažerské účetnictví (tedy i EMA) shromažďuje informace, které využívají pro řízení firmy pracovníci podnikového managementu. Zaměřuje se na výrobní fázi, činnosti, procesy, výkony apod.

Moldan (1997) uvádí, že úsilí o šetrnější přístup podniků k životnímu prostředí bylo vyvoláno jak vnějšími činiteli, tak i činiteli vnitřními. Jako vnější činitele můžeme uvést legislativu a veřejné mínění. Vnitřními činiteli jsou samotné podniky, které daly popud k

ochraně životního prostředí. Jako příklad vnitřních činitelů můžeme uvést „Responsible Care“, který vznikl v roce 1985 v Kanadě. Jde o program, kde se podniky zavazují plnit 8 zásad chování. Součástí těchto zásad je například ochrana životního prostředí, zmírnění důsledků ekologických závad, environmentálně orientované řízení atd. V roce 1995 stanovil Svaz chemického průmyslu v ČR národní svazový kodex, který odpovídá kodexu Responsible Care, pod názvem „Zodpovědné podnikání v chemii“.

Mnoho firem stále zastává názor, že ochrana životního prostředí jen zvyšuje náklady, ale někdy opak může být pravdou. Ekonomické zájmy jsou největší překážkou v tom, aby podnik usiloval o ochranu životního prostředí. Například zavedení EMS může napomoci k zlepšení ochrany životního prostředí a také k větší ekonomické výhodnosti.

2.3 Podnikové environmentální náklady

Jsou to všechny náklady, za které podnik nese zodpovědnost. Tyto náklady souvisí s ochranou životního prostředí. Dále environmentální náklady můžeme formulovat jako sumu nákladů, které souvisí s použitím materiálů a energií a z toho vyplývajícími environmentálními dopady. (Fischer, 1997)

Podnikovými environmentálními náklady jsou například poplatky za znečišťování životního prostředí, náklady týkající se environmentálního výkaznictví, pokuty za porušování zákonů na ochranu životního prostředí atd. (Hyršlová, 2005)

Dále v tabulce 3 je znázorněn výpočet celkových podnikových environmentálních nákladů.

Tabulka 3. Celkové podnikové environmentální náklady. Zdroj: Hyršlová, Vaněček, 2002

Početní operace	Náklady
	Náklady na ochranu životního prostředí (zneškodnění vzniklých odpadů, odpadních vod a emisí do ovzduší)
+	Náklady související s poškozováním životního prostředí <ul style="list-style-type: none"> • Pokuty, penále • Náklady na „vyplýtvaný“ materiál • Náklady na „vyplýtvané“ pracovní síly a výrobní zařízení
=	Celkové podnikové environmentální náklady

Environmentální podnikové náklady rozlišujeme:

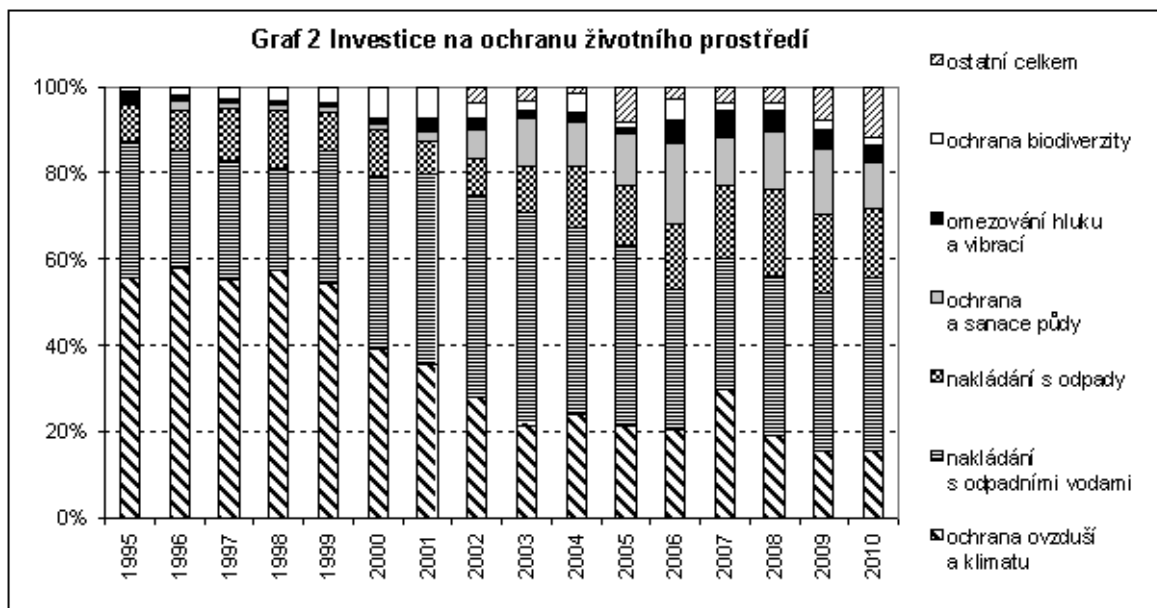
- Náklady vynakládané na ochranu životního prostředí (environmental protection costs)

Náklady, které jsou spojeny s podnikovými činnostmi. Jejich účelem je omezení a kompenzace negativního vlivu podniku na životní prostředí. Například náklady na odstranění environmentálních odpadů, na environmentální plánování, regulace a nápravy škod atd.

Úkolem vlád je, aby uplatnily nástroje, jako jsou environmentální daně, předpisy k omezení odpadních vod a emisí, vynutit dodržování environmentálních zásad a začlenit externality do podnikových nákladů.

Tyto náklady jsou vynakládány povinně nebo dobrovolně. (Hyršlová, Vaněček, 2002)

Český statistický úřad prováděl šetření kolik a na jaký účel jsou vynakládány investice na ochranu životního prostředí. To vše zobrazuje obrázek 3.

Obrázek 3 Investiční výdaje vztahující se k činnostem na ochranu životního prostředí.

Zdroj: ČSÚ

- Náklady vyvolané poškozováním životního prostředí

Náklady vyvolané přímým poškozováním životního prostředí. Mezi tyto náklady můžeme zařadit pokuty, penále, poplatky za znečištění životního prostředí, ekologické daně atd. (Pastuszková, 2011)

Pro určení environmentálních nákladů je důležité:

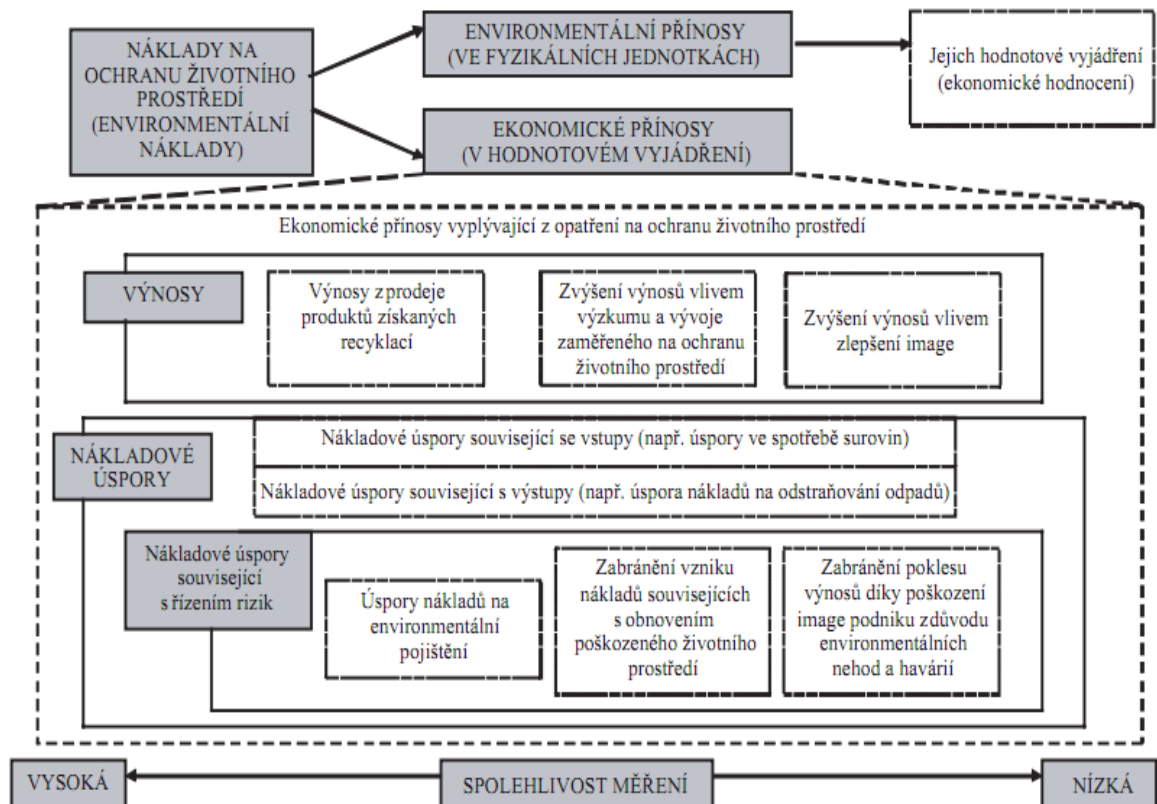
- Účel
Pro jaký účel budou zjištěné informace využity. Například pro manažerská rozhodnutí, pro alokaci nákladů, investiční rozhodování.
- Rozsah a šíře (působnost)
V jakém rozsahu bude podnik sledovat náklady. Jestli bude sledovat na úrovni celého podniku nebo jen na jednotlivé provozy či na vybrané výrobky. Taky bude řešit, zda podnik sleduje jen náklady na ochranu životního prostředí, nebo i náklady vyvolané s poškozováním životního prostředí.
Získané informace může využít při řízení podniku na úrovni strategické, taktické i operativní. (Hyršlová, Vaněček, 2002)

2.4 Environmentální výnosy

Hyršlová a Vaněček (2002) popisují jako výnosy, které jsou spojeny s položkami environmentálních nákladů. Mezi hlavní výnosy patří výnosy z recyklace materiálů, dotace a odměny.

Jako další výnosy můžeme označit výnosy z využití odpadového tepla, výnosy z prodeje využitelného odpadu, výnosy čistírny odpadních vod (upravuje vodu i pro externí zákazníky) atd.

Environmentální výnosy jsou ve většině případů vždy nižší než environmentální náklady. Musí být v časové a věcné v souvislosti s environmentálními náklady.

Obrázek 4 Ekonomické výnosy vyplývající z opatření na ochranu ŽP. Zdroj: Hyršlová, 2005

Jak můžeme vidět na obrázku 4, tak podle Hyršlové (2005) můžeme dělit environmentální výnosy:

- Přímé výnosy – zde můžeme zařadit výnosy z prodeje recyklovaných výrobků, nárůst objemu prodeje atd. Vše co souvisí s prodejem výrobků šetrných k životnímu prostředí nebo s imagem podniku.
- Nepřímé výnosy – lze je nazvat jako „méně viditelné“. Jde například o výnosy z kvalitnějšího uspokojování potřeb zákazníků, ze zlepšování pracovní morálky zaměstnanců atd.

2.5 Metoda Total Cost Assessment (TCA)

Dle Vaněčka (1995) je metoda TCA započtení podnikových nákladů souvisejících s ochranou životního prostředí. Tyto náklady se započítávají do podnikových kalkulací a do rozhodování o investicích. Metodu TCA můžeme přeložit jako metodu posouzení totálních nákladů. Metoda byla vyvinuta v organizaci Tellus Institute v Bostonu a prosazuje se hlavně v US EPA.

Hyršlová (2005) říká, že metoda TCA je zaměřena dlouhodobě. Obsahuje finanční analýzu všech nákladů a úspor, které vznikají v podniku v rámci investic. TCA je vhodná při hodnocení investic, kde bere v úvahu i ekonomické důsledky environmentálních dopadů.

Tato metoda často ovlivní management, aby přistoupili k variantě, která je z environmentálního hlediska příznivější. Nejvíce se používá u posuzování investičních projektů. (Vaněček, 1995)

Charakteristika TCA:

- Do zvážení všech nákladů (ne jen běžně zvažovaných) a případných úspor můžeme zařadit přímé environmentální náklady, nepřímé environmentální náklady a náklady plynoucí z odpovědnosti pro posouzení celkových nákladů na projekt. V tabulce č. 4 jsme uvedli příklady na již zmíněné přímé, nepřímé environmentální náklady, na náklady plynoucí z odpovědnosti a úspory.

Tabulka 4 Příklady započtení všech nákladů a úspor. Zdroj: Vaněček, 1995, Vlastní zpracování

	Příklady
Přímé environmentální náklady a výnosy	Zneškodnění odpadů Čištění odpadních vod Výnosy z regenerace materiálů
Nepřímé environmentální náklady	Nakládání s odpady na místě Pojištění Provoz zařízení regulující vypouštění
Náklady plynoucí z odpovědnosti	Pokuty Náklady na odstranění následků úniků
Úspory	Vyšší výnosy plynoucí ze spotřebitelského zájmu na „zeleném“ výrobku

- Alokace nákladů a výnosů jednotlivým útvarům, výkonům a procesům, kde vznikají.
- Posouzení ekonomických účinků pomocí finančních ukazatelů, zde je nutné počítat za delší dobu (5 let a více).

- Respektování časové hodnoty peněz ve finančních ukazatelích (Hyršlová, Vaněček, 2002).

Total Cost Assessment je velmi účinná metoda v rámci environmentálního účetnictví.

Snaha začlenit environmentální náklady do rozhodování, které byly přínosem pro ochranu životního prostředí. Metoda má podpořit rozhodování k environmentálně výhodným řešením, které jsou spojena i s ekonomickými přínosy.

2.6 Environmentální reporting

Volejníková (2003) zveřejňuje v časopise *Aspekty*, že každé vedení podniku si musí uvědomit, že by mělo pravdivě a otevřeně informovat okolí o svém environmentálním profilu. Tento předpoklad vytváří neustálé zlepšování a udržování systému environmentálního reportingu. Environmentální reporting poskytuje informace o environmentálním profilu vybraným cílovým skupinám pro rozhodování o investicích a jiných aktivitách podniku.

Environmentální reporting je dobrovolná záležitost podniků. Poskytuje informace o dopadech průmyslových podniků a jiných organizací na životní prostředí.

Počátkem 90. let 20. století začaly vznikat první environmentální reporty. V roce 2002 nejvíce zveřejňovaly environmentální zprávy podniky v Japonku, ve Velké Británii, USA, Nizozemí atd.

Z širšího pojetí zahrnuje proces sběru, zpracování, analýzu, vyhodnocení a sdělení důležitých informací o dopadech podnikových činností na životní prostředí.

Environmentální reporting nepředstavuje jen poskytování informací o dosažených úspěších, ale i informace o neúspěších v rámci ochrany životního prostředí.

Hřebíček a Kokrment (2006) uvádějí, že prvotním cílem je informovat o plnění zákonných či jiných předpisů, které se týkají ochrany životního prostředí. Každý moderní podnik by měl jít nad rámec těchto nařízení. Pokud se podnik postaví k ochraně životního prostředí nad rámec nařízení, vede to k pozitivnímu image a také ke konkurenceschopnosti podniku.

Environmentální reporting má přímou vazbu na environmentální manažerské systémy – EMAS. Podnik by měl znát normy ISO 14031 a 14032, které se věnují hodnocení environmentálního profilu podniku. Dále je důležitá znalost normy ISO 14021, která se týká vlastního environmentálního tvrzení podniku. Tato norma může být nápomocná při

tvorbě environmentálního reportingu. V konečném důsledku si podnik uvede v environmentálním reportingu ty informace, které považuje za důležité.

Mezi výhody environmentálního reportingu můžeme zařadit zvýšenou důvěru zákazníků, lepší spolupráci se sousedními podniky, lepší spolupráce s úřady veřejné správy atd.

Žák (2009) uvádí, že podniky sklouzávají k tomu, že se snaží zveřejňovat spíše pozitivní informace. Proto je zde velká pravděpodobnost, že environmentální reportingu neobsahují všechny informace. Jelikož je environmentální reporting ve většině případů dobrovolný tak nebudou žádným způsobem sankcionováni. Právě naopak vytvoří jím to velmi dobrou image podniku.

Hřebíček a Kokrment (2006) popisují zpětnou vazbu, která je důležitá součástí environmentálního reportingu. Společnost tak může sdělit podniku jejich potřeby a požadavky na environmentální informace. Díky tomu se podnik může dozvědět podklady pro zlepšení environmentálního systému řízení a řízení zdrojů.

Nejčastěji se vydává s výroční zprávou. Může být součástí výroční zprávy, nebo jako samostatná publikace. Struktura environmentálního reportingu není doposud stanovena. Výjimku zde tvoří prohlášení EMAS.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VYUŽÍVÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO ÚČETNICTVÍ NA MIKROEKONOMICKÉ ÚROVNI VE ZLÍNSKÉM KRAJI

V České republice se pojem environmentální účetnictví začal projevovat až na konci 90. let 20. století. Naši pozornost si zaslouží životní prostředí, neboť právě životní prostředí trpí na úkor podniků, které patří mezi největší znečišťovatele. Od průmyslové revoluce na konci 19. století životnímu prostředí jen škodíme. Je na čase, aby podniky ulehčily životnímu prostředí a začaly s prevencí. Díky environmentálnímu účetnictví dokážou snížit náklady, což v současné době požaduje každý majitel firmy. Snižovat náklady musí každý podnik, aby udržel krok s konkurencí. V současnosti ovlivňuje firmy ještě doznívající hospodářská krize.

Proto jsem se rozhodla v rámci své bakalářské práce analyzovat současný stav využívání environmentálního účetnictví podniků ve Zlínském kraji.

Výzkum jsem provedla kvantitativní metodou, pomocí online dotazníků, který je složen z otevřených, polootevřených i uzavřených otázek. Zasilání dotazníků probíhalo od 1. dubna do 30. dubna 2012. Respondenty jsem oslovila převážně pomocí emailu.

Výzkumný soubor tvoří 46 dotazovaných firem, sídlících ve Zlínském kraji. Celkem jsem odeslala dotazník 120 podnikům. Návratnost je tudíž 38,34 %.

Jako základní rozlišovací prvek jsem si zvolila počet zaměstnanců. Jak můžete vidět v tabulce 5. Počet zaměstnanců je vybrán v dotazníku cíleně podle různých statistik Českého statistického úřadu.

Tabulka 5 Základní rozlišovací prvek - počet zaměstnanců. Zdroj: Vlastní zpracování

Počet zaměstnanců	Počet firem	Relativní četnost v %
Do 10	12	26
10-49	11	24
50-249	12	26
250 a více	11	24
Celkem	46	100

3.1 Výsledky výzkumu a jejich interpretace

Dotazník byl vyplněn 46 podniky. Návratnost tedy činí 38, 34 %.

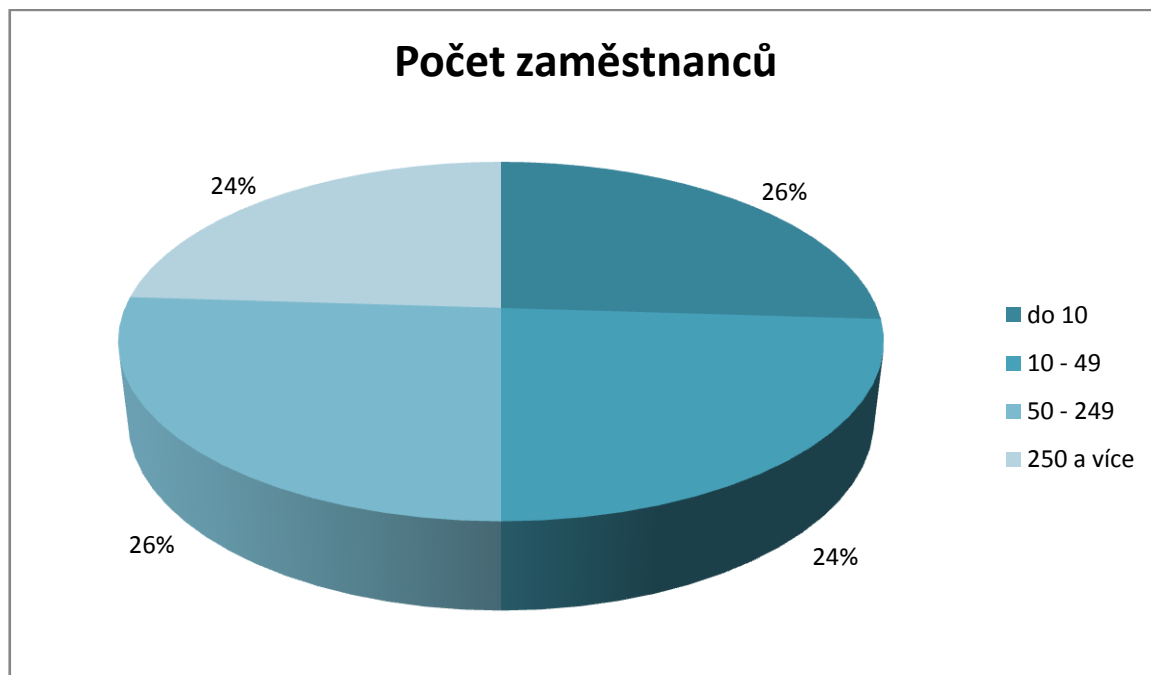
Otázka č. 1 : Kolik zaměstnanců má Vás podnik?

V tabulce 6 a grafu 6 můžeme pozorovat, že z celkového počtu 46 respondentů vyplnilo dotazník shodně po 26 % do 10 zaměstnanců a také firmy které mají mezi 50 a 249 zaměstnanci. Firmy, které mají od 10 do 49 zaměstnanců, vyplnilo 24 %. Stejný počet 24 % vyplnily firmy, které mají nad 250 zaměstnanců.

Tabulka 6 Kolik zaměstnanců má Vás podnik? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
do 10	12	26
10 - 49	11	24
50 - 249	12	26
250 a více	11	24
Celkem	46	100

Počet zaměstnanců jsem vybrala záměrně. Všude ve statistikách a různých dokumentech se zaměstnanci dělili podle těchto kategorií. Počet zaměstnanců je můj hlavní rozlišovací znak, proto jsou zde poměrně stejné počty u každé kategorie.

Obrázek 5 Kolik zaměstnanců má Váš podnik? Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 2 : Ve kterém okresu se nachází Váš podnik?

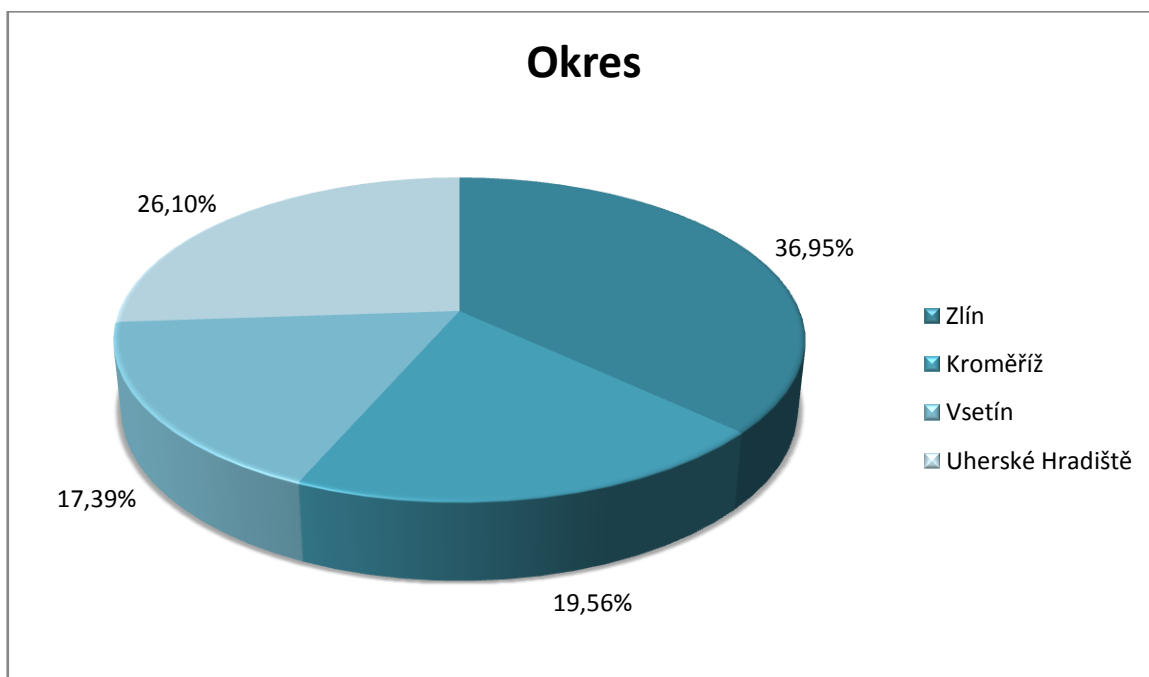
Ze Zlínského okresu odevzdalo dotazník 17 firem tj. 36,95 %. To bylo nejvíce ze všech okresů Zlínského kraje. Dále z okresu Kroměříž odevzdalo 9 firem tj. 19,56 %. Z okresu Vsetín odevzdalo dotazník pouze 8 firem. Bylo to nejméně ze všech okresů. A v poslední řadě z okresu Uherské Hradiště vyplnilo dotazník 12 firem tj. 26,1 %.

Tabulka 7 Ve kterém okresu se nachází Váš podnik? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
Zlín	17	36,95
Kroměříž	9	19,56
Vsetín	8	17,39
Uherské Hradiště	12	26,1
Celkem	46	100

Do každého okresu jsem odesílala stejný počet dotazníků. Firmy ve Zlínském okrese byly daleko ochotnější vyplnit dotazník než firmy z ostatních okresů. Je to dáno i tím, že firmy okolo Zlína jsou zvyklejší spolupracovat se studenty na různých pracích. Dalším důvodem

nevyplnění dotazníku může být i to, že firmy neznaly pojem environmentální účetnictví, proto je samostatný název dotazníku odradil.

Obrázek 6 Ve kterém okrese se nachází Váš podnik? Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 3 : Jaký je převažující předmět Vašeho podniku?

Z tabulky 8 vyplývá, že nejčastějším předmětem činnosti podniků byly služby. Zde odevzdalo dotazník 14 firem, což znamená 30,43 %. Druhým nejčastějším předmětem činnosti byl zpracovatelský průmysl z 28,26 %. Dalšími častými předměty činnosti byly jiné (19,57 %) a stavebnictví (15,22 %). Nejméně dotazníků vyplnily firmy z oboru zemědělství (2,17%) a dopravy (4,35).

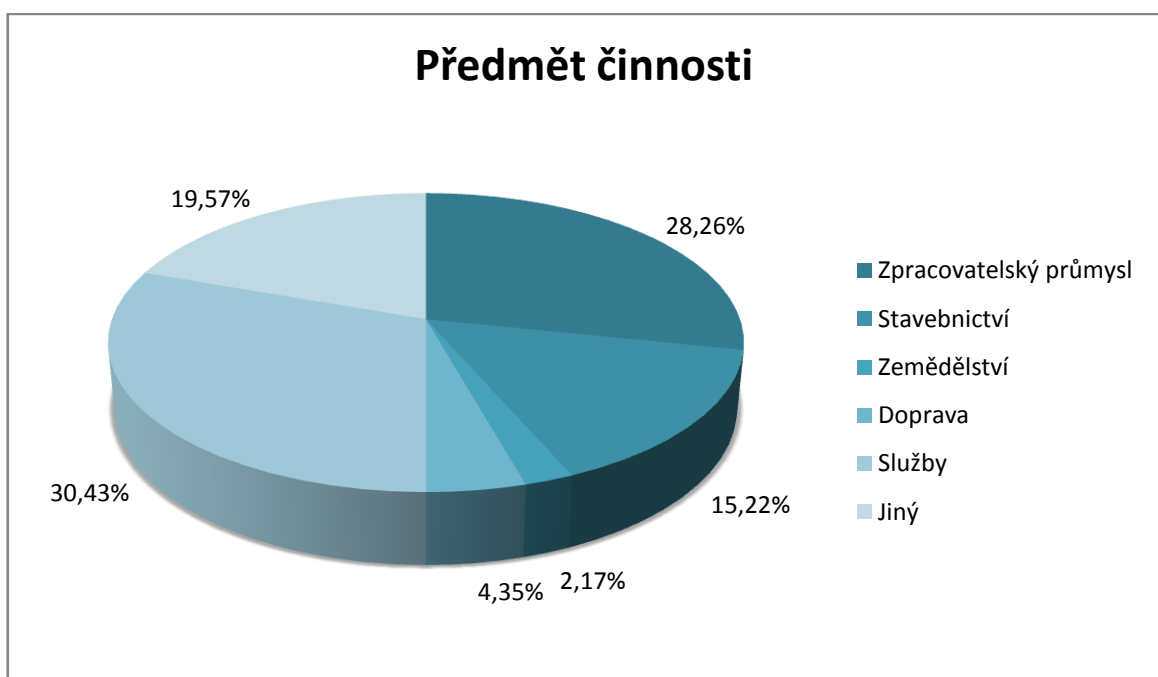
Tabulka 8 Jaký je převažující předmět Vašeho podniku? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
Zpracovatelský průmysl	13	28,26
Stavebnictví	7	15,22
Zemědělství	1	2,17
Doprava	2	4,35
Služby	14	30,43
Jiný	9	19,57

Celkem	46	100
---------------	-----------	------------

Firmy jsou vybrány náhodně. Mým hlavním znakem je počet zaměstnanců, proto se předměty činnosti tak liší. Důvodem proč vyplnily firmy dotazník ze zpracovatelského průmyslu a služeb může být, že znají samotný pojem environmentální účetnictví, a že musí vést environmentální účetnictví kvůli vydané legislativě.

Celkově z mého průzkumu vyplývá, že právě podniky poskytující převážně služby a ze zpracovatelského průmyslu využívají environmentální účetnictví.

Obrázek 7 Jaký je převažující předmět Vašeho podniku? Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 4 : Jaké má výhody, podle Vás, zavedení environmentálního účetnictví?

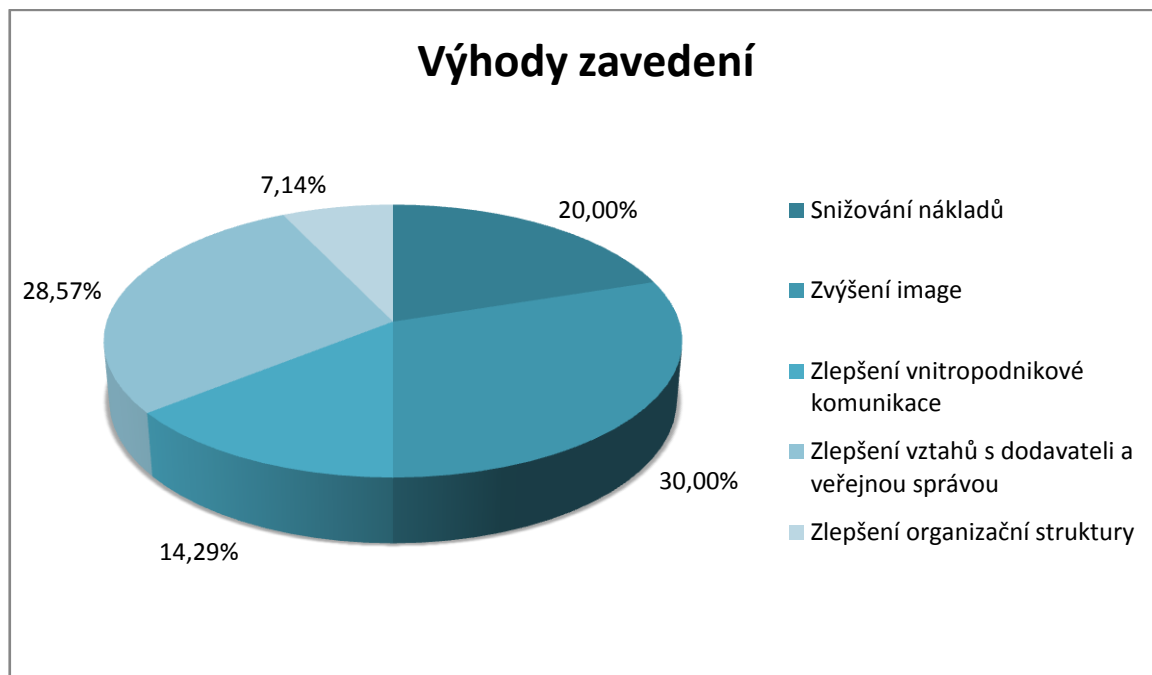
(možnost i více odpovědí)

V této otázce je možné označit i více odpovědí. Spousta firem možnosti více odpovědí i využila. Z tabulky vyplývá, že firmy za nejčastější výhody zavedení environmentálního účetnictví považují zvýšení image (30 %) a zlepšení vztahů s dodavateli a veřejnou správou (28,57 %). Poté se umístily výhody – snížení nákladů (20%) a zlepšení vnitropodnikové komunikace (14,29 %). Firmy považují výhodu – zlepšení organizační struktury za nejméně přínášející užitek než ty ostatní. Zlepšení organizační struktury získalo pouhých 7,14 %.

Tabulka 9 Jaké má výhody, podle Vás, zavedení environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet odpovědí	Relativní četnost v %
Snižování nákladů	14	20
Zvýšení image	21	30
Zlepšení vnitropodnikové komunikace	10	14,29
Zlepšení vztahů s dodavateli a veřejnou správou	20	28,57
Zlepšení organizační struktury	5	7,14

Výsledky mého průzkumu mě mile překvapily. Myslela jsem, že firmám jde především jen o zisk. Zisk souvisí hlavně se snižováním nákladů. Z průzkumu však vyplývá, že firmám jde především o image podniku a o zlepšení vztahů s dodavateli a veřejnou správou. Možná si to neuvědomujeme, ale žijeme v době, kdy se životní prostředí začíná čím dál tím více dostávat do popředí. Firmy se od sebe příliš neliší, proto je dobré mít určitou malou konkurenční výhodu nad ostatními.

Obrázek 8 Jaké má výhody, podle Vás, zavedení environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování

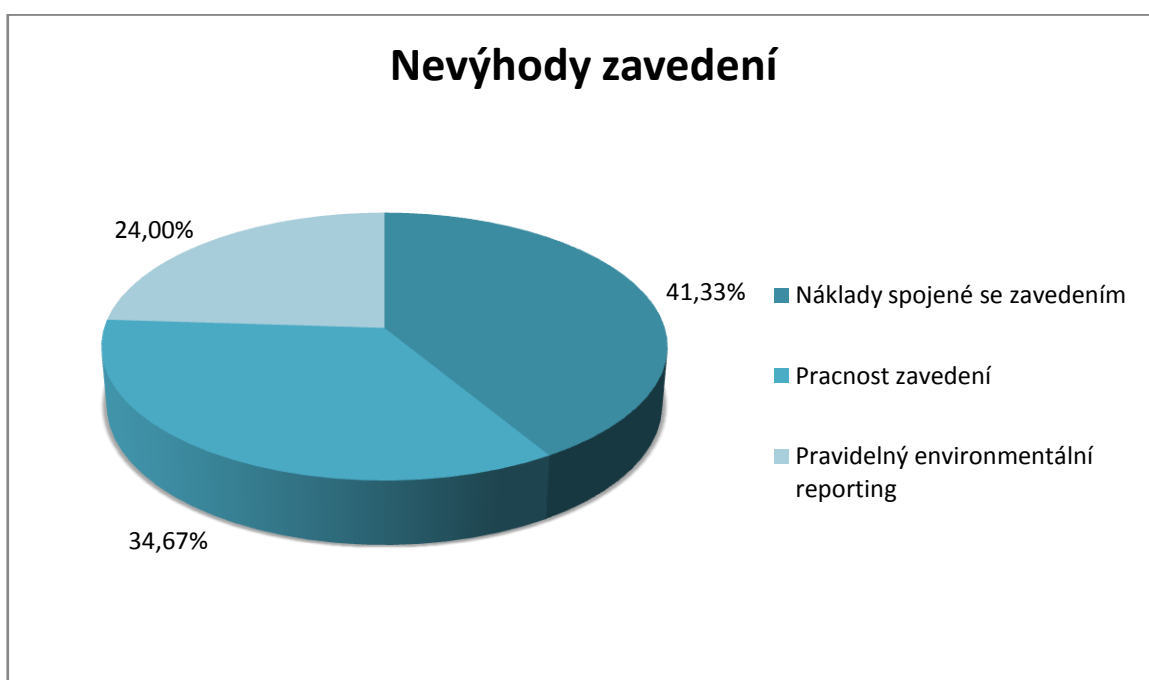
Otázka č. 5 : Jaké nevýhody, podle Vás, souvisejí se zavedením environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí)

V tabulce a grafu je přehledně znázorněno, jaké nevýhody souvisejí se zavedením environmentálního účetnictví. Jako největší nevýhodu spatřují v nákladech spojených se zavedením. Tuto nevýhodu označuje 41,33 % firem. Jako druhou největší nevýhodu firmy uvádějí pracnost zavedení (34,67 %). Jako nejmenší nevýhodu firmy vidí ve zveřejňování a zpracování pravidelného environmentálního reportingu (24 %)

Tabulka 10 Jaké nevýhody, podle Vás, souvisejí se zavedením environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet odpovědí	Relativní četnost v %
Náklady spojené se zavedením	31	41,33
Pracnost zavedení	26	34,67
Pravidelný environmentální reporting	18	24

S výsledky průzkumu plně souhlasím. Nejčastějším problémem a nevýhodou jsou náklady spojené se zavedením environmentálního účetnictví v podniku a pracnost zavedení. Podniky nemají dostatek zaměstnanců, kteří by se věnovali jen zavedení environmentálního účetnictví. Samotné zavedení spotřebuje množství času a objemu finančních prostředků. Existuje zde jedna možnost, jak tyto dvě nevýhody, co nejvíce eliminovat. Při zavedení environmentálního účetnictví si najmout externí firmu. Bohužel zde je nevýhoda ta, že pracovníci externí firmy neznají firmu tak dobře jako vlastní zaměstnanci.

Obrázek 9 Jaké nevýhody, podle Vás, souvisejí se zavedením environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 6 : Co si myslíte, že je příčinnou, že některé podniky nevyužívají environmentální účetnictví? (možnost i více odpovědí)

Jak vyplývá z tabulky, většina firem uvádí za největší příčinu nevyužití environmentálního účetnictví nedostatek podkladových materiálů (33,87 %). Dále z této otázky vyplývá, že jako další příčinu uvádějí nedostatek volných peněžních prostředků (25,81 %) a že neposkytuje dostatečně využitelné informace (22,58 %). Další příčinou je názor: „Ochrana životního prostředí je jen módním trendem“ (14,52 %). Jako poslední příčiny jsou pod pojmem jiné. Jiné vyplnily dva podniky, tzn. 3,22 % z celkového počtu. Pod pojmem jiné firmy uvádí neznalost environmentálního účetnictví a nedostatek času zaměstnanců.

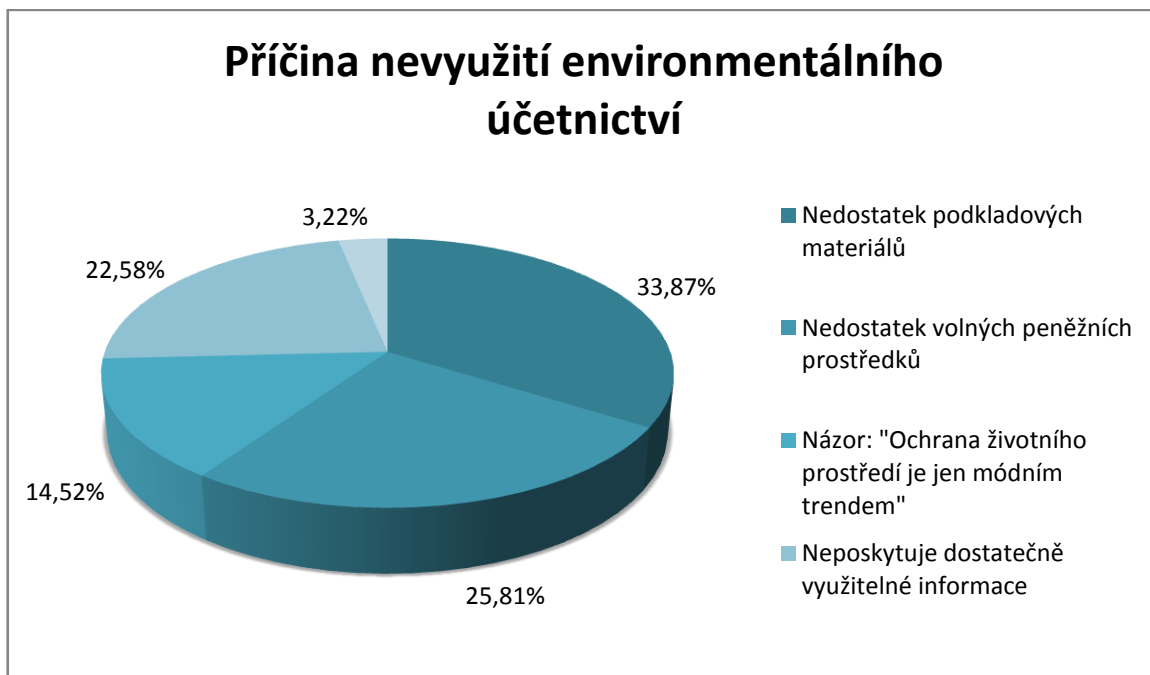
Tabulka 11 Co si myslíte, že je příčinnou, že některé podniky nevyužívají environmentální účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: vlastní zpracování

Odpověď	Počet odpovědí	Relativní četnost v %
Nedostatek podkladových materiálů	21	33,87
Nedostatek volných peněžních prostředků	16	25,81
Názor: „Ochrana životního prostředí je jen módním trendem“	9	14,52
Neposkytuje dostatečně využitelné informace	14	22,58
Jiné	2	3,22

Podle mého názoru největší příčinnou je nedostatečná legislativa a chybějící přesné manuály na zavedení. Další příčinou je neznalost samotného pojmu environmentální účetnictví.

Pokud se podívám 10 let zpět, byly zadávány různé analýzy a projekty. Bohužel v současné době nastal útlum. Dalším problémem je tzv. šedá literatura. Literatura, která se týká environmentálního účetnictví, je k dispozici pouze odborné veřejnosti.

Žádný podnik nemá stejné environmentální účetnictví s jiným. Je zde možnost, že se v budoucnu octneme v situaci, kdy vše bude legislativně vyžadováno. Kdyby k této situaci došlo, tak musí být vydány přísné pokyny a zákony, jako je to v současné době u finančního účetnictví.

Obrázek 10 Co si myslíte, že je příčinnou, že některé podniky nevyužívají environmentální účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: vlastní zpracování

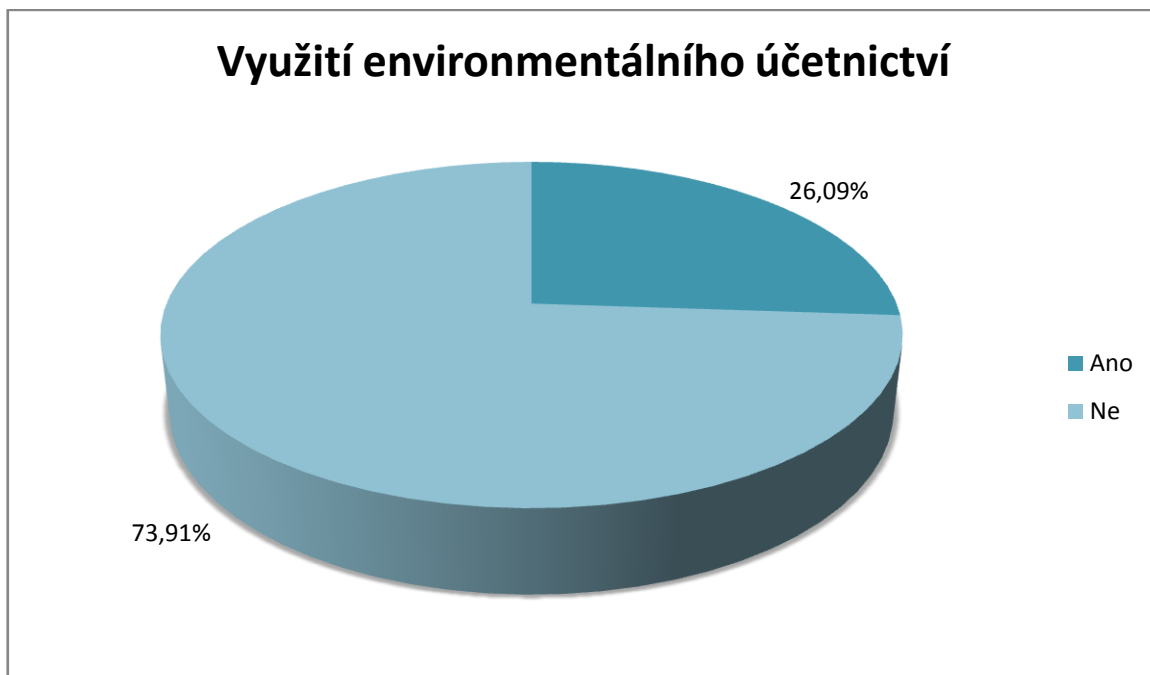
Otázka č. 7 : Využíváte environmentální účetnictví ve Vašem podniku?

Výsledky ukazují, že z celkového počtu 46 podniků jen 12 (26,09 %) využívá environmentální účetnictví. Drtivá většina 73,91 % však environmentální účetnictví nevyužívá.

Tabulka 12 Využíváte environmentální účetnictví ve Vašem podniku? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
Ano	12	26,09
Ne	34	73,91
Celkem	46	100

Z mého průzkumu vyplývá, že environmentální účetnictví není tak zapovězenou oblastí, jak se na první pohled zdálo. Samotnou mě překvapilo, že tolik firem využívá nějakým způsobem environmentální účetnictví. Někomu se může zdát, že 26,09 % je málo. Já naopak vidím velkou prosperitu do budoucnosti. Jen je zapotřebí různých přednášek a školení, které by zvýšily povědomí firem.

Obrázek 11 Využíváte environmentální účetnictví ve Vašem podniku? Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 8 : Plánujete v budoucnu zavedení environmentálního účetnictví?

Z tabulky vyplývá, že 58,82 % se možná chystá zavést environmentální účetnictví. Zato 38,24 % firem nad tím ani neuvažují. Jen jediný podnik (2,94 %) uvádí, že v budoucnu ve svém podniku s environmentálním účetnictvím počítá.

Tabulka 13 Plánujete v budoucnu zavedení environmentálního účetnictví? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
Ano	1	2,94
Ne	13	38,24
Možná	20	58,82
Celkem	34	100

Výsledek 58,82 % firem, kteří uvažují o zavedení environmentálního účetnictví je naprostým úspěchem. Pozorují, že podnikům ochrana životního prostředí vůbec není

lhostejná. Naopak si začínají uvědomovat, že environmentální účetnictví jim může hodně napomoci například při snížení nákladů, což v konečném důsledku znamená zvýšení zisku.

Obrázek 12 Plánujete v budoucnu zavedení environmentálního účetnictví? Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 9 : Snižuje Váš podnik negativní vlivy Vaší činnosti dopadající na životní prostředí?

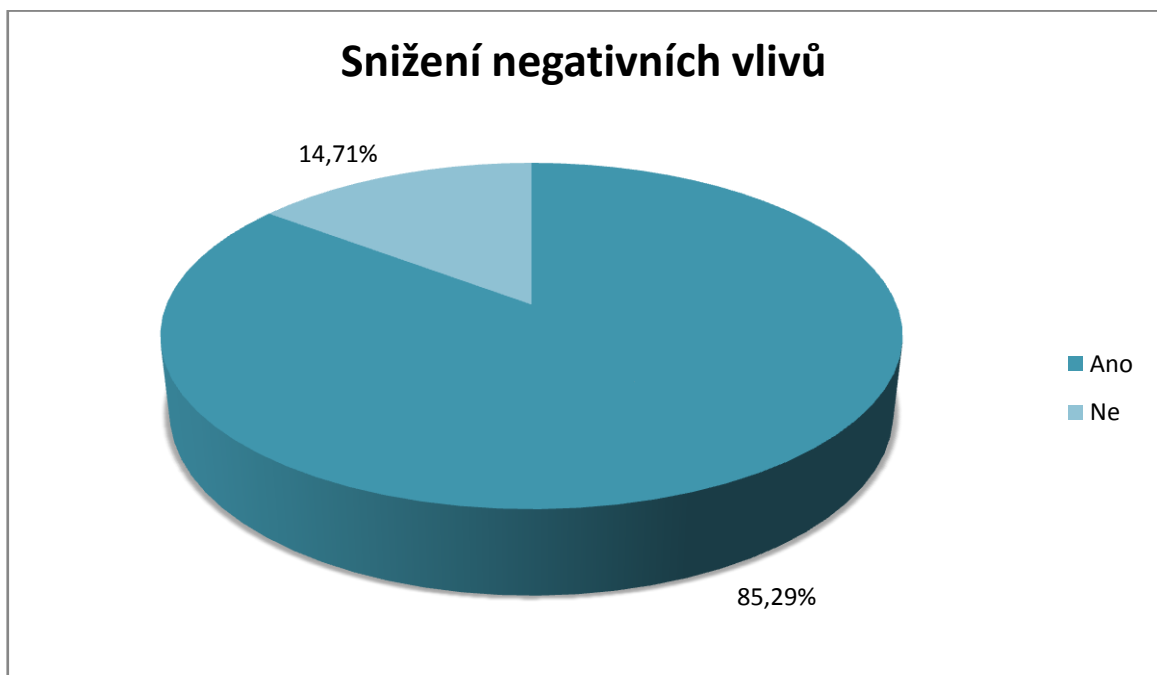
Drtivá většina (85,29 %), která nevyužívá environmentální účetnictví, se snaží snížit negativní vlivy, které způsobují svou činností. Pouhých 5 firem žádným způsobem nesnižuje své negativní vlivy.

Tabulka 14 Snižuje Váš podnik negativní vlivy Vaší činnosti dopadající na životní prostředí? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
Ano	29	85,29
Ne	5	14,71
Celkem	34	100

Výsledek je vynikající. 85,29 % firem, které nemá zavedeno environmentální účetnictví, nějakým způsobem snižují negativní dopady, které způsobují vlastní činnost. Například uvádí, že navrhují projekty nových provozů se sníženými účinky na ŽP, měří emise malých zdrojů – plynové kotelny, provádí pravidelný monitoring svých činností, mají čističku odpadních vod, snaží se používat alternativní paliva, třídí odpad atd.

V posledních letech ochrana životního prostředí byl a je velmi diskutovaným tématem. Je patrné, že podnikům není vše lhostejné, jak se na první pohled může zdát. Těší mě, že firmy nemají problém s určitou ochrannou životního prostředí.

Obrázek 13 Snižuje Váš podnik negativní vlivy Vaší činnosti dopadající na životní prostředí? Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 10 : Co Vás vedlo k zavedení environmentálního účetnictví?

Otázka číslo 10 byla otevřená. Odpovídají na ni jen ty firmy, které mají již nějakým způsobem zavedeno environmentální účetnictví. Nejčastější odpovědí je zvýšení image podniku. Mezi dalšími odpověďmi jsou rozhodnutí managementu, účast na veřejných zakázkách, zvýšení zisku, rychlost a efektivita předávaných informací, předpisy (legislativa) atd.

Otázka č. 11 : Jaký máte zaveden systém na ochranu životního prostředí?

Skoro všechny firmy (91,67 %) uvádějí, že mají zaveden systém na ochranu životního prostředí EMS. Jeden respondent vyplnil že, má zaveden jiný ale bohužel neví jaký.

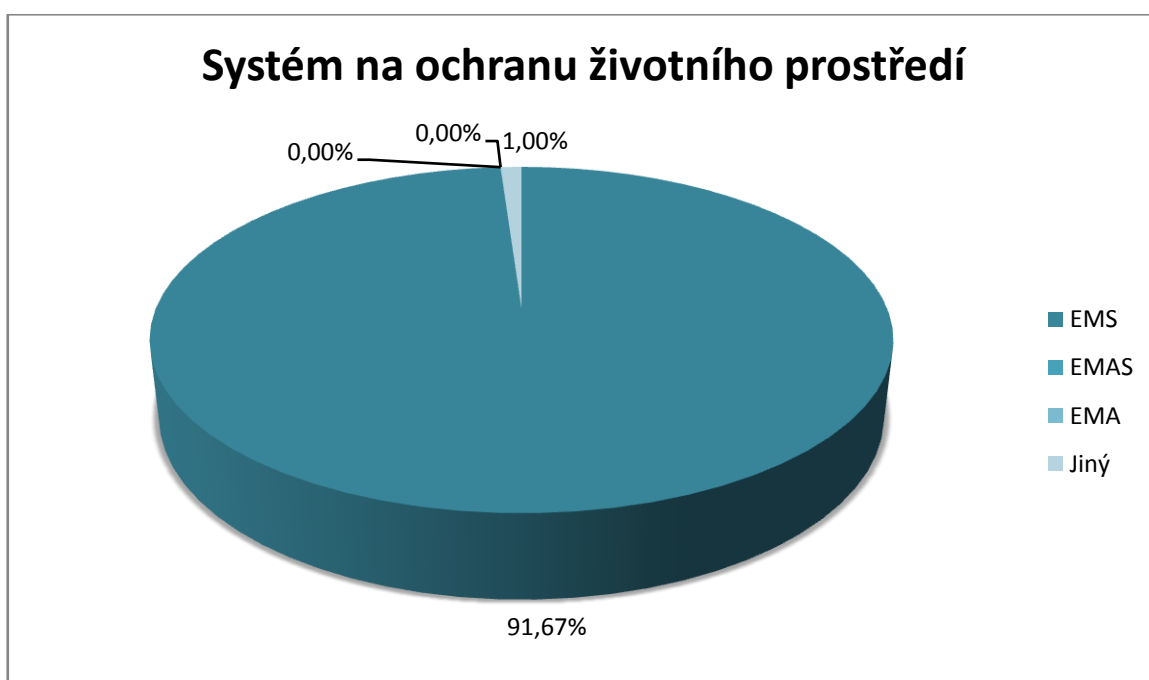
Nepodařilo se mi do mého výzkumu zahrnout firmu, která využívá systém EMAS. Je to dáno tím, že EMAS má zaveden pouze jeden podnik ve Zlínském kraji.

Tabulka 15 Jaký systém máte zaveden na ochranu životního prostředí? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
EMS	11	91,67
EMAS	0	0
EMA	0	0
Jiný	1	8,33
Celkem	12	100

Špatnou zprávou je, že nemohu žádným způsobem porovnat, kolik firem a jaký systém využívají. Český statistický úřad dosud neprovedl žádnou statistiku. Na internetu jsou k dispozici dva dokumenty, které pojednávají o této problematice. Bohužel ani jeden není oficiální a každý má jiné výsledky.

EMS je v současné době velmi rozšířený a velmi oblíbený systém.

Obrázek 14 Jaký systém máte zaveden na ochranu životního prostředí? Zdroj: Vlastní zpracování

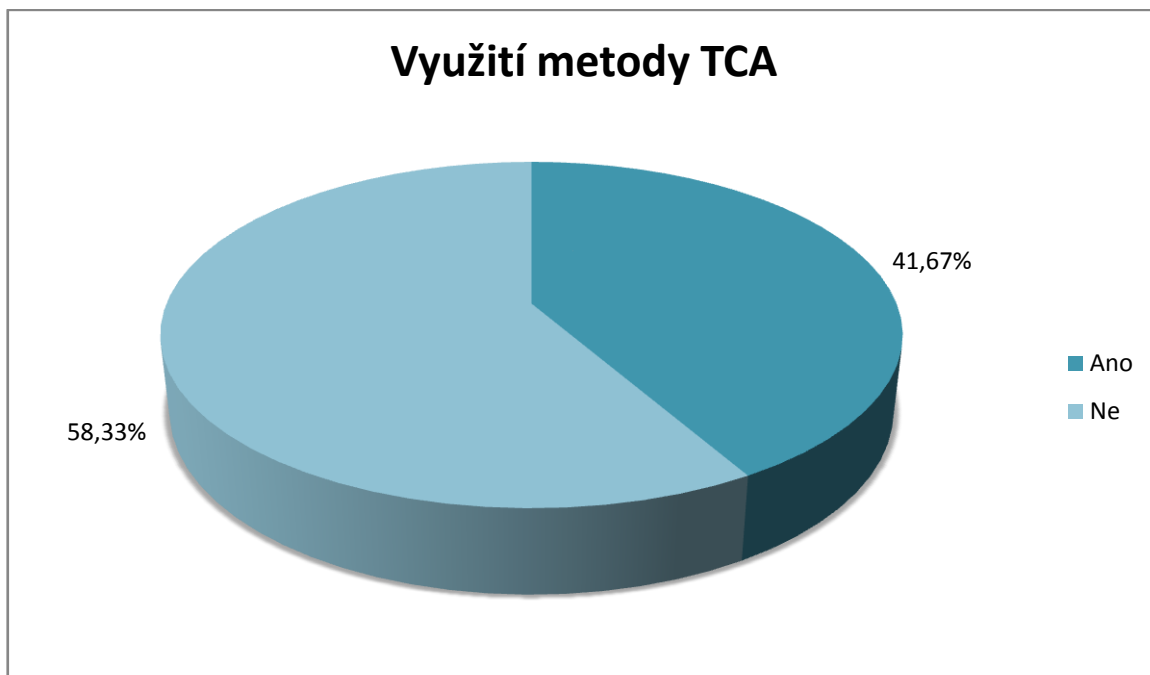
Otázka č. 12 : Využíváte metodu oceňování nákladů TCA (Total Cost Assessment)?

Z celkového počtu 12 podniků, které používají environmentální účetnictví, 5 z nich využívá metodu oceňování nákladů TCA. 7 podniků, které mi vyplnily dotazník, metodu TCA nevyužívá.

Tabulka 16 Využíváte metodu oceňování nákladů TCA (Total Cost Assessment)? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
Ano	5	41,67
Ne	7	58,33
Celkem	12	100

Jak jsem již uvedla v teoretické části, metoda TCA je vhodná pro ocenění environmentálních nákladů. Metoda Total Cost Assessment se nejvíce doporučuje a používá v praxi u oceňování nákladů investic. Malé firmy bohužel nemají takové finanční prostředky, aby mohly dostatečně investovat. Z tohoto důvodu využití metody TCA je pro ně zbytečné.

Obrázek 15 Využíváte metodu oceňování nákladů TCA (Total Cost Assessment)? Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 13 : Je Váš podnik držitelem certifikace ISO normy 14001?

Je příjemné zjištění, že z celkového počtu 46 podniků, 21 je držitelem certifikace ISO 14001. Zbývajících 25 firem bohužel certifikaci ISO normy nemají. Vše je přehledně znázorněno v tabulce.

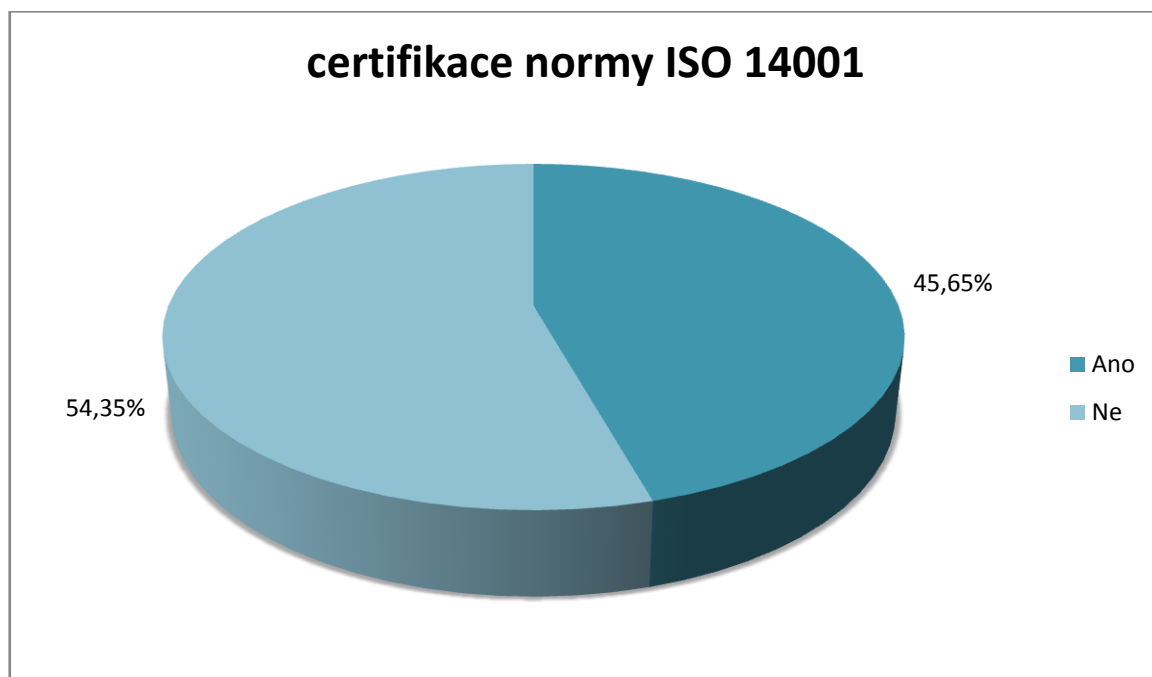
Tabulka 17 Je Váš podnik držitelem certifikace ISO normy 14001? Zdroj: Vlastní zpracování

Odpověď	Počet firem	Relativní četnost v %
Ano	21	45,65
Ne	25	54,35
Celkem	46	100

ISO 14001 je druhá nejrozšířenější norma ISO v České republice. I z toho důvodu je výsledek takový. Získání certifikátu nebude až takový problémem. Certifikát navazuje na normu ISO 9001, která se věnuje zvýšení jakosti.

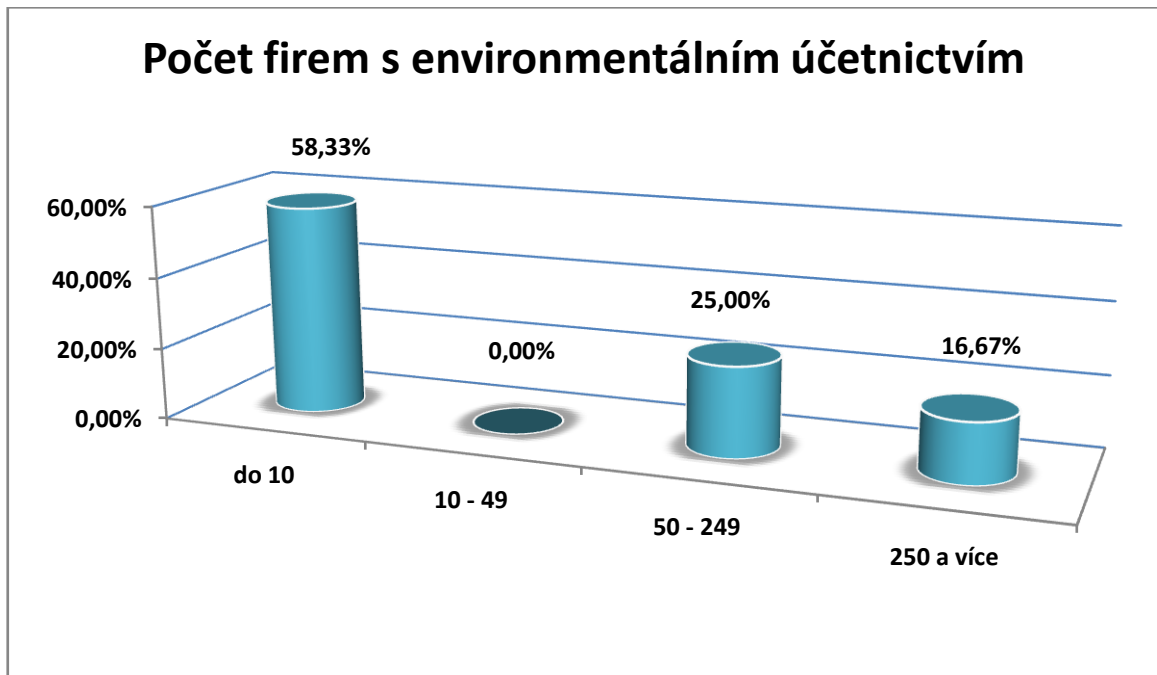
Pokud je podnik držitelem certifikátu ISO 14001, tak je malý krůček od sledování environmentálních nákladů a výnosů. Bohužel můj průzkum ukázal, že firmy chtějí

certifikaci hlavně kvůli image podniku. Nemají v úmyslu zavádět environmentální účetnictví potažmo začít sledovat environmentální náklady a výnosy.

Obrázek 16 Je Váš podnik držitelem certifikace ISO normy 14001? Zdroj: Vlastní zpracování

3.2 Shrnutí praktické části

Obrázek 17 Celkový počet firem, které má zavedeno environmentální účetnictví. Zdroj: Vlastní zpracování

Na první pohled se může zdát, že environmentální účetnictví mají zavedeny velké firmy s velkým počtem zaměstnanců. Avšak z obrázku 17 vyplývá, že malé firmy si více uvědomují škodlivost svého jednání. Podniky s méně zaměstnanci více dbají na prevenci. Vše je možná způsobeno tím, že pokuty nejsou nemalé. Pro většinu malých firem by placení pokut či sankce za poškozování životního prostředí mělo likvidační účinek. Výsledky mohou být ovlivněny také tím, že podniků do 10 zaměstnanců je několikanásobně více než podniků, které mají více jak 10 zaměstnanců.

Největším problémem v zavedení environmentálního účetnictví spatřují firmy v nedostatečných podkladových materiálech a nedostatečných volných peněžních prostředcích. Nedostatek volných peněžních prostředků může být důsledek hospodářské krize, která úplně ještě nedozněla. V době kdy hospodářská krize nejvíce ovlivňovala firmy, nastal velký útlum výroby, investic a mnoho dalšího.

Jako největší výhody mohou označit zvýšení image, zlepšení vztahů s dodavateli a veřejnou správou. V současné době je velkou otázkou snížení nákladů. Avšak z průzkumu vyplynulo, že pro podniky je důležitější image než samotné snižování nákladů.

Na mém průzkumu mě nejvíce překvapily odpovědi na dvě otázky. 12 firem odpovědělo, že environmentální účetnictví má zavedeno. Naopak na poslední otázku týkající se normy ISO 14001 odpovědělo, že 21 z nich je držitelem. Teď vyvstává otázka, zda firmy plně pochopily princip normy ISO 14001. Zde se může jednat o to, že firmy mají certifikát ISO 14001 jen na image, aby vypadaly lépe před svými zákazníky, dodavateli, což je podle mého názoru naprosto zbytečné. Norma ISO 14001 má přece mít jiné účinky a to, aby se firmy snažily o nějakou prevenci, jak nepoškozovat životní prostředí.

4 NÁVRHY A OPATŘENÍ

Každý podnik by měl nejdříve přezkoumat své chování vůči životnímu prostředí. Je nutný sběr informací o spotřebě materiálu a energií, o množství odpadu, o možných haváriích a stávajících ekologicky šetrných zařízeních atd.

K efektivnosti environmentálního účetnictví je potřebná spolupráce ekonoma, výrobního ředitele a účetního. Tato spolupráce však není jednoduchá. Proto při zavádění environmentálního účetnictví do podniku by měl být vyčleněn jeden pracovník, který se orientuje ve všech třech oblastech. Pokud však nelze vyčlenit takového zaměstnance, tak pro podnik je nejjednodušší požádat o spolupráci externí firmu, která má se zaváděním environmentálního účetnictví určité zkušenosti. Podnik ušetří finanční prostředky a může si být jist, že specializovaná firma ví, co dělá. Jedinou nevýhodou může být, že externí specializovaná firma nezná tak dobře podnik, a může environmentální účetnictví špatně nastavit. Ale jak se říká, bez rizika není zisk. Tím se musí firma řídit. Firma nemůže být přesvědčena, že ekologické myšlení není ekonomické. Avšak opak je pravdou.

Pokud se podnik rozhodne pro zavedení environmentálního účetnictví podle normy ISO 14001, neměl by mít certifikát jen kvůli image podniku. Samozřejmě image podniku je velmi důležitá, ale žádným způsobem nepomůže k ochraně životního prostředí. Z mého průzkumu vyplynulo, že polovina firem, která má certifikaci vůbec neprovádí environmentální účetnictví. V tomhle vidím slabou stránku environmentálního účetnictví. Naopak nejsilnější stránku spatřuji ve snížení nákladů, což by mělo být prvotním cílem každého podniku.

Také stát se snaží, aby podniky byly ekologičtější. Řeší to placením různých poplatků a pokut. To však nemůžeme řešit jako environmentální náklad, protože pokuty neslouží na ochranu životního prostředí. Stát se snaží i dalšími nástroji podporovat ekologičnost firem, jako jsou daně a dotace. Tyto nástroje mohou přimět podnik, aby se choval lépe k životnímu prostředí. Dotace jsou jedny z mála, které donutí podnik sledovat environmentální náklady a výnosy.

Dále navrhuji zavést vzdělávací programy a různá školení pro zaměstnance. Dobří zaměstnanci jsou alfou a omegou podniku. Pokud si podnik vychová zaměstnance, tak aby se chovali ekologicky, pro podnik to bude určitě prospěšné.

Souhrn všech mých návrhů a opatření jsem uvedla v tabulce č. 19.

Tabulka 18 Návrhy a opatření. Zdroj: Vlastní zpracování

Návrhy a opatření
Sběr informací o spotřebě materiálu a energií, o množství odpadu, o možných haváriích a stávajících ekologicky šetrných zařízeních
Spolupráce ekonoma, výrobního ředitele a účetního
Při zavedení požádat o spolupráci specializovanou firmu
Certifikaci normy ISO 14001 používat na ten účel, ke kterému je přímo určena
Snaha o prevenci ochrany životního prostředí (Změna myšlení „ochrana životního prostředí = placení pokut“)
Vzdělávací programy a různá školení pro zaměstnance

ZÁVĚR

Zavedení environmentálního účetnictví je výhodné jak pro životní prostředí, tak i pro samotný podnik. Nejdůležitější je vyčíslit správně výnosy. Pokud dobře vyčíslíme výnosy plynoucí z environmentálního účetnictví, tak získáme základ pro rozhodování managementu společnosti. Nepotrvá dlouho a staneme se svědky velkého boomu týkajícího se environmentálního účetnictví. Vše je zatím na začátku a vše bude záležet na podnicích, jak se postaví k ochraně životního prostředí. Neboť chránit životní prostředí a zároveň snižovat náklady podniku se jeví v mnoha ohledech jako výhodné.

Snižováním nákladů se bude věnovat každý podnik. Jen dnes se začíná rozšiřovat environmentální účetnictví, neboť člověk si postupně začíná stále více uvědomovat důležitost životního prostředí. K zamyšlení se nad tímto problémem přispívá i nově vydaná legislativa, která nutí firmy přemýšlet nad otázkou, jak co nejméně zatížit životní prostředí.

Chování firem vůči životnímu prostředí je částečně určeno zákony a nařízeními na ochranu životního prostředí. Na podnik nepůsobí jen zákony ČR, ale také mezinárodní vlivy a především veřejnost. Každé odvětví se k environmentálnímu profilu staví jiným způsobem. Jsou však již odvětví, ve kterých environmentální stránka podniku hraje důležitou roli při výběru obchodních partnerů.

Environmentální stránka podniku a její ekonomické dopady podnikových činností na životní prostředí hraje důležitou roli při rozhodování majitelů a vrcholového vedení podniku. Důležitou roli hraje z toho důvodu, že ovlivňuje finanční pozici podniku a jeho zisk.

Cílem mé práce bylo zjistit využití současného stavu environmentálního účetnictví v podnicích ve Zlínském kraji. Z analýzy je patrné, že většině firem slouží environmentální účetnictví jen pro zvýšení image podniku. Bylo by skvělé žít v době, kdy podnikům jen zvýšení image nebude stačit. Hlavními problémy shledávám v chybějících finančních prostředcích a v čase.

Environmentální účetnictví je hudbou budoucnosti. Musíme chránit své životní prostředí, které nejde obnovit tak lehce jako například koupit nový stroj. Pokud ztratíme dnes své životní prostředí, v budoucnosti ho jen velmi těžko budeme vracet do původního stavu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Citáty - Giacomo Leopardi. *Citáty: Citáty slavných osobností* [online]. [cit. 2012-05-15]. Dostupné z: <http://citaty.yin.cz/g/giacomo-leopardi/>

Environmentální účetnictví na podnikové úrovni. *Enviwiki* [online]. 2011, 10. 3. 2011 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.enviwiki.cz/wiki/Environment%C3%A1ln%C3%AD_%C3%BA%C4%8Detnictv%C3%AD_na_podnikov%C3%A9_%C3%BArovni

EnviWeb [online]. © 2003-2011 [cit. 2012-03-11]. 1809-6686. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/>

FISCHER, Hartmut et al, 1997. *Umweltkostenmanagement: Kosten senken durch praxiserprobtes Umweltcontrolling*. München [u.a.]: Hanser, 358 s. ISBN 34-461-8608-5.

HYRŠLOVÁ, Jaroslava a Vojtěch VANĚČEK. *Manažerské účetnictví pro potřeby environmentálního řízení: (environmentální manažerské účetnictví)* [online]. 2002 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.enviweb.cz/download/ea/kniha_ema_2002.pdf

HYRŠLOVÁ, Jaroslava. *Planeta: odborný časopis pro životní prostředí*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005, XII, 7/2005. ISSN 1213-3393. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/32F86DDACD32D0B0C125708B001BA67A/\\$file/planeta7_web.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/32F86DDACD32D0B0C125708B001BA67A/$file/planeta7_web.pdf). 6-12x ročně.

HYRŠLOVÁ, Jaroslava, 2009. *Účetnictví udržitelného rozvoje*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 179 s. ISBN 978-80-86730-47-9.

ISO 14001:2004. *ISO.CZ* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: http://www.iso.cz/?page_id=40

JASCH, Christine. Workbook 1: Environmental Management Accounting Procedures and Principles. In: [online]. New York: United Nations Division for Sustainable Development, Expert Working group on “Improving the Role of Government in the Promotion of Environmental Management Accounting“, 2001 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.un.org/esa/sustdev/publications/proceduresandprinciples.pdf>

LACINA, Karel, Ilona OBRŠÁLOVÁ, Václav JEŽDÍK a Eduard SOUČEK. *Nové přístupy k environmentálnímu managementu veřejné správy: Metodicko analytická studie* [online]. 2003 [cit. 2012-04-12]. Dostupné z: http://www.enviweb.cz/download/ea/kniha_nove_pristupy_2003.pdf

MOLDAN, Bedřich, 1997. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí: Situace v České republice*. 1. vyd. Pavel Klener. Dagmar Šroglová. Praha: Karolinum, 307 s. ISBN 80-7184-434-9.

O dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a auditu (EMAS). In: *Úřední věstník L 342, 22/12/2009 S. 0001 - 0045*. Evropský parlament a Rada (ES), 2009. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0001:01:CS:HTML>

Planeta: Odborný časopis pro životní prostředí. Iva Ritschelová. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2006, XIV., 2/2006. ISSN 1801-6898. 6-12x ročně.

Planeta: Odborný časopis pro životní prostředí. Jaroslava Hyršlová. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2007, XV., 2/2007. ISSN 1801-6898. 6-12x ročně.

REMTOVÁ, Květa. *Planeta: Odborný časopis pro životní prostředí*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2006, XIV., 6/2006. ISSN 1801-6898. 6-12x ročně.

RITSCHELOVÁ, Iva, Eva TOŠOVSKÁ, Josef SEJÁK a Miroslav HÁJEK, 2004. *Úvod do ekonomiky životního prostředí*. 2. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Fakulta životního prostředí, 111 s. Environmentální management. ISBN 80-7044-581-5.

ŠTEKER, Karel, Milana OTRUSINOVÁ, Eva KOLÁŘOVÁ a Eliška PASTUSZKOVÁ, 2011. *Finanční účetnictví II.: Studijní text*. Zlín, 123 s.

ŠTUDENT, Jiří. *Aplikace environmentálního účetnictví na mikroekonomické a makroekonomické úrovni v podmínkách ČR: Část I. – mikroekonomická úroveň* [online]. 2005 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z:

<http://www.cemc.cz/aspekty/vyzkum/UR/dokumenty/2.pdf>

VANĚČEK, Vojtěch. *Environmentální podnikové účetnictví* [online]. Praha: Centrum pro otázky životního prostředí UK, 1995 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/modra/M13_Vanecek.htm

VEBER, Jaromír, 2004. *Environmentální management*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 94 s. ISBN 80-245-0336-0.

Výdaje na ochranu životního prostředí. *Český statistický úřad* [online]. Český statistický úřad, 2012 [cit. 2012-05-15]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vydaje_na_ochranu_zivotniho_prostredi

VOLEJNÍKOVÁ, Irena. Environmentální reporting. *Environmentální ASPEKTY podnikání* [online]. 2003, č. 4, s. 3 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z:

http://www.cemc.cz/aspkty/vyber_z_clanku/reporting/dokumenty/2.pdf

ŽÁK, Milan, 2009. *Účetnictví a reporting udržitelného rozvoje: (na mikroekonomické a makroekonomické úrovni)*. 1. vyd. Praha: Linde, 285 s. ISBN 978-80-86131-82-5

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd.	a tak dále
EMA	Environmentální manažerské účetnictví
EMAS	Systém řízení z hlediska ochrany životního prostředí
EMS	Systém environmentálního managementu
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Evropský statistický úřad
ISEW	Index udržitelného ekonomického blahobytu
ISO	International Standard Organisation
Např.	Například
MEW	Ukazatel ekonomického blahobytu
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NAMEA	Systém environmentálních a ekonomických účtů
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
SNA	Systém národních účtů
TCA	Total Cost Assessment
Tzn.	To znamená
UNEP	United Nations Environment Programme
USA	United States of America (Spojené státy americké)

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Pilíře udržitelného rozvoje. Zdroj: Vlastní zpracování	13
Obrázek 2 EMS – struktura normy ISO 14001 (Veber, 2004)	22
Obrázek 3 Investiční výdaje vztahující se k činností na ochranu životního prostředí. Zdroj: ČSÚ	25
Obrázek 4 Ekonomické výnosy vyplývající z opatření na ochranu ŽP. Zdroj: Hyršlová, 2005	27
Obrázek 5 Kolik zaměstnanců má Váš podnik? Zdroj: Vlastní zpracování	34
Obrázek 6 Ve kterém okresu se nachází Váš podnik? Zdroj: Vlastní zpracování	35
Obrázek 7 Jaký je převažující předmět Vašeho podniku? Zdroj: Vlastní zpracování	36
Obrázek 8 Jaké má výhody, podle Vás, zavedení environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování	38
Obrázek 9 Jaké nevýhody, podle Vás, souvisejí se zavedením environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování	39
Obrázek 10 Co si myslíte, že je příčinou, že některé podniky nevyužívají environmentální účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: vlastní zpracování	41
Obrázek 11 Využíváte environmentální účetnictví ve Vašem podniku? Zdroj: Vlastní zpracování	42
Obrázek 12 Plánujete v budoucnu zavedení environmentálního účetnictví? Zdroj: Vlastní zpracování	43
Obrázek 13 Snižuje Váš podnik negativní vlivy Vaší činnosti dopadající na životní	44
Obrázek 14 Jaký systém máte zaveden na ochranu životního prostředí? Zdroj: Vlastní zpracování	46
Obrázek 15 Využíváte metodu oceňování nákladů TCA (Total Cost Assessment)? Zdroj: Vlastní zpracování	47
Obrázek 16 Je Váš podnik držitelem certifikace ISO normy 14001? Zdroj: Vlastní zpracování	48
Obrázek 17 Celkový počet firem, které má zavedeno environmentální účetnictví. Zdroj: Vlastní zpracování	49

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Vývoj postupů při práci s náklady a při jejich optimalizaci. Zdroj: Moldan, 1997.....	18
Tabulka 2 Rozdíly EMAS a ISO 14001. (Zdroj: Veber, 2004, norma ISO 14001, Vlastní úpravy).....	19
Tabulka 3. Celkové podnikové environmentální náklady. Zdroj: Hyršlová, Vaněček, 2002.....	24
Tabulka 4 Příklady započtení všech nákladů a úspor. Zdroj: Vaněček, 1995, Vlastní zpracování	28
Tabulka 5 Základní rozlišovací prvek - počet zaměstnanců. Zdroj: Vlastní zpracování.....	32
Tabulka 6 Kolik zaměstnanců má Váš podnik? Zdroj: Vlastní zpracování	33
Tabulka 7 Ve kterém okrese se nachází Váš podnik? Zdroj: Vlastní zpracování	34
Tabulka 8 Jaký je převažující předmět Vašeho podniku? Zdroj: Vlastní zpracování	35
Tabulka 9 Jaké má výhody, podle Vás, zavedení environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování.....	37
Tabulka 10 Jaké nevýhody, podle Vás, souvisejí se zavedením environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: Vlastní zpracování	38
Tabulka 11 Co si myslíte, že je příčinou, že některé podniky nevyužívají environmentální účetnictví? (možnost i více odpovědí) Zdroj: vlastní zpracování	40
Tabulka 12 Využíváte environmentální účetnictví ve Vašem podniku? Zdroj: Vlastní zpracování	41
Tabulka 13 Plánujete v budoucnu zavedení environmentálního účetnictví? Zdroj: Vlastní zpracování.....	42
Tabulka 14 Snižuje Váš podnik negativní vlivy Vaší činnosti dopadající na životní	43
Tabulka 15 Jaký systém máte zaveden na ochranu životního prostředí? Zdroj: Vlastní zpracování	45
Tabulka 16 Využíváte metodu oceňování nákladů TCA (Total Cost Assessment)? Zdroj: Vlastní zpracování.....	46
Tabulka 17 Je Váš podnik držitelem certifikace ISO normy 14001? Zdroj: Vlastní zpracování	47
Tabulka 19 Návrhy a opatření. Zdroj: Vlastní zpracování	52

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P1 : PŘÍKLADY ENVIRONMENTÁLNÍCH NÁKLADŮ

PŘÍLOHA P2 : VÝKAZ ENVIRONMENTÁLNÍCH NÁKLADŮ A VÝNOSŮ PODNIKU

PŘÍLOHA P3 : DOTAZNÍK ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

PŘÍLOHA P I: PŘÍKLADY ENVIRONMENTÁLNÍCH NÁKLADŮ

	Číslo a názvy účtů a účtových skupin	Příklady environmentálních nákladů
50	- Spotřebované nákupy	
501	- Spotřeba materiálu	<ul style="list-style-type: none"> a) spotřeba materiálu, která vzniká v souvislosti s provozem environmentálních zařízení²⁵ - spotřeba surovin, pomocných látek, pohonných hmot, mazadel, atd. b) spotřeba ochranných pomůcek, c) spotřeba propagačních materiálů, d) spotřeba kancelářských potřeb a tiskopisů (např. úseku ochrany životního prostředí), spotřeba odborných knih, brožur a časopisů, atd. e) spotřeba nápojů a potravin poskytovaných na ochranu zdraví pracovníků, f) spotřeba paliv, g) spotřeba náhradních dílů na opravy a údržbu environmentálních zařízení, h) pořizovací cena „vyplytvaného“ materiálu apod.
502	- Spotřeba energie	<ul style="list-style-type: none"> a) spotřeba nakupované elektrické energie na provoz environmentálních zařízení, b) spotřeba páry v souvislosti s provozem environmentálních zařízení, c) spotřeba vody na provoz environmentálních zařízení, d) spotřeba plynu a ostatních energií na provoz environmentálních zařízení, e) spotřeba elektrické energie, páry, vody, plynu a ostatních energií (související např. se zpracováním nevýrobního výstupu) apod.
503	- Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek	-
504	- Prodané zboží	-
51	- Služby ²⁶	
511	- Opravy a udržování	náklady na opravy a udržování environmentálních zařízení technologického i stavebního charakteru, dopravních prostředků, HW, SW apod. provedené externími firmami
512	- Cestovné	cestovné zahraniční i tuzemské, které je vynakládáno v souvislosti s environmentální problematikou (např. cestovné související se školeními a semináři, cestovné pracovníků úseku ochrany životního prostředí, cestovné v souvislosti s řešením environ.problémů apod.)

513	-	Náklady na reprezentaci	náklady týkající se reprezentace podniku v oblasti ochrany životního prostředí
518	-	Ostatní služby	<ul style="list-style-type: none"> a) přepravné (např. náklady na dopravu a manipulaci s odpady), b) nájemné (operativní nájemné i splátky v rámci finančního leasingu) - např. nájemné za environmentální zařízení, přístroje, SW apod. c) výkony spojů související s environmentální problematikou (např. poštovné), d) náklady na školení, rekvalifikace a vzdělávání v oblasti environmentální problematiky - např. v souvislosti se zaváděním EMS, e) náklady na hodnocení a schvalování výrobků, f) náklady na propagaci a reklamu podniku a jeho výrobků v souvislosti s přístupem k ochraně životního prostředí, g) náklady na demontáže a demolice hmotného dlouhodobého majetku, h) náklady vynaložené na externí expertizy, posudky, studie, technickou pomoc, kontroly, analýzy, hodnocení a audity, které souvisejí s dopady podniku, jeho výrobků a činností na životní prostředí, i) náklady na výzkum a vývoj (prováděný externími firmami), související s řízením dopadů podnikových činností, výrobků a služeb na životní prostředí a s jeho ochranou, j) náklady na ostatní služby
52	-	Osobní náklady ²⁷	
521	-	Mzdové náklady	mzdy pracovníků obsluhujících environmentální zařízení, pracovníků úseku ochrany životního prostředí, pracovníků, jejichž činnost spočívá ve shromažďování odpadů, pracovníků, kteří mají na starost kontrolu a regulaci odpadních vod a emise do ovzduší apod.
522	-	Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti	.
523	-	Odměny členům orgánů společnosti a družstva	.
524	-	Zákonné sociální pojištění	zdravotní a sociální pojištění vztahující se k mzdám pracovníků obsluhujících environmentální zařízení, pracovníků úseku ochrany životního prostředí apod.
525	-	Ostatní sociální pojištění	.
526	-	Sociální náklady individuálního podnikatele	.
527	-	Zákonné sociální náklady	zákonné sociální náklady vztahující se k pracovníkům obsluhujícím environmentální zařízení, pracovníkům úseku ochrany životního prostředí apod. (např. zákonné zdravotní náklady, příspěvky na stravování)
528	-	Ostatní sociální náklady	.
53	-	Daně a poplatky	
531	-	Silniční daň	.

532	-	Daň z nemovitostí	-
538	-	Ostatní daně a poplatky	a) základní poplatky za znečišťování ovzduší, b) základní poplatky za uložení odpadů, c) poplatky za svoz, třídění a odstranění odpadů, d) poplatky za využití kanalizační sítě a poplatky související s odpadními vodami – poplatky za znečištění vypouštěných odpadních vod, poplatky z objemu vypouštěných odpadních vod, poplatky za odběr podzemních vod, e) arbitrážní, soudní a správní poplatky (včetně kolků), související s environmentální problematikou f) ostatní daně a poplatky, související s environmentální problematikou
54	-	Jiné provozní náklady	
541	-	Zůstatková cena prodaného nehmotného a hmotného dlouhodobého majetku	-
542	-	Prodaný materiál	-
543	-	Dary	-
544	-	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	smluvní pokuty a úroky z prodlení, popř. jiné sankce, ze smluvních vztahů (např. za nekvalitu) související s environmentální problematikou
545	-	Ostatní pokuty a penále	a) pokuty a penále za znečištění vod a ovzduší, b) pokuty a penále uložené kontrolními orgány za nedodržování platných zákonů v oblasti ochrany životního prostředí, c) ostatní pokuty a penále (např. za nekvalitu)
546	-	Odpis pohledávky	-
548	-	Ostatní provozní náklady ²⁸	a) náhrady škod, které podnik z důvodu své odpovědnosti hradí jiným účetním jednotkám nebo fyzickým osobám (např. škody způsobené exhalacemi a odpadními vodami), b) pojistné, c) náklady na úpravu a zneškodňování odpadů, d) náklady na odstranění a zajištění skládek odpadů, e) náklady na rekultivace skládek, f) náklady na sanace pozemků, g) ostatní provozní náklady vynakládané v souvislosti s environ. problematikou
549	-	Manka a škody	-
55	-	Odpisy, rezervy a opravné položky provozních nákladů	
551	-	Odpisy nehmotného a hmotného dlouhodobého majetku ²⁹	odpisy environmentálních zařízení zařazených do kategorie hmotného či nehmotného dl. majetku

552	-	Tvorba zákonných rezerv	a) tvorba zákonných rezerv na opravy environmentálních zařízení, b) tvorba zákonných rezerv na rekultivaci skládek, c) tvorba rezerv na sanaci pozemků dotčených těžbou, d) tvorba rezerv na vypořádání důlních škod, e) tvorba rezerv podle zákona o odpadech
554	-	Tvorba ostatních rezerv	tvorba dalších rezerv, souvisejících s budoucími závazky v oblasti ochrany životního prostředí nebo v oblasti odstranění způsobeného znečištění
555	-	Zúčtování komplexních nákladů příštích období	náklady na přípravu a záběh výrobků, náklady na technický rozvoj, náklady na dlouhodobou propagaci, náklady na předzásobení (na skladování), které se vztahují k danému období a na něž výdaje byly uskutečněny v předcházejících obdobích (související s environmentální problematikou)
557	-	Zúčtování oprávek k opravné položce k nabytému majetku	-
558	-	Tvorba zákonných opravných položek	-
559	-	Tvorba opravných položek	Tvorba opravných položek k majetku (dočasné snížení hodnoty majetku vyplývá z environmentálních problémů)

Zdroj: Hyršlová, Vaněček (2002)

PŘÍLOHA P 2 : VÝKAZ ENVIRONMENTÁLNÍCH NÁKLADŮ A VÝNOSŮ PODNIKU

Domény životního prostředí	Ovzduší, klíma	Odpadní vody	Odpady	Půda, podzemní a povrchové vody	Hluk, vibrace	Biodiversita krajina	Záření	Ostatní	Uhen
Kategorie environ.nákladů a výnosů									
1. Nakládání s odpady, odpadními vodami a emisemi do ovzduší									
1.1 Odpisy zařízení na úpravu odpadů, odpadních vod a emisí do ovzduší									
1.2 Údržba zařízení, provozovací látky a služby související se zařízeními									
1.3 Pracovníci									
1.4 Externí služby									
1.5 Poplatky, daně									
1.6 Pokuty, penále a náhrady škod									
1.7 Pojištění odpovědnosti za škody na životním prostředí									
1.8 Rezervy na nápravu a vyčištění									
1.9 Další náklady									
2. Péče o životní prostředí a prevence znečištění									
2.1 Externí služby									
2.2 Pracovníci									
2.3 Výzkum a vývoj									
2.4 Zvýšené náklady související s čistšími technologiemi									
2.5 Další náklady									
3. Cena materiálu obsaženého v nevýrobním výstupu									
3.1 Suroviny									
3.2 Obaly									
3.3 Pomocné látky									
3.4 Provozovací látky									
3.5 Energie									
3.6 Voda									
4. Náklady zpracování nevýrobního výstupu									
Environ.náklady celkem									
5. Environmentální výnosy									
5.1 Podpory, dotace									
5.2 Další výnosy									
Environ.výnosy celkem									

Zdroj: Pastuszková (2011)

PŘÍLOHA P3 : DOTAZNÍK

Dotazník

Dobrý den,

v současné době provádím výzkum pro účely mé bakalářské práce, která se týká využívání environmentální účetnictví na úrovni podniků ve Zlínském kraji. Tímto Vás prosím o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a zabere Vám cca. 10 minut Vašeho času. Své odpovědi prosím zakroužkujte a kde máte možnost napsat svůj názor, rozepište se prosím

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu.

Tereza Mikulcová

1) Ve kterém okresu se nachází sídlo Vašeho podniku?

- a) Zlín
- b) Kroměříž
- c) Vsetín
- d) Uherské Hradiště

2) Kolik zaměstnanců má Váš podnik?

- a) Do 10
- b) 10 – 49
- c) 50 – 249
- d) 250 a více

3) Převažující předmět činnosti Vašeho podniku?

- a) Zpracovatelský průmysl
- b) Stavebnictví
- c) Zemědělství
- d) Služby
- e) Jiné.....

**4) Jakou největší výhodu má podle Vás zavedení environmentálního účetnictví?
(možnost i více odpovědí)**

- a) Snižování nákladů

- b) Zvýšení image
- c) Zlepšení vnitropodnikové komunikace
- d) Zlepšení vztahů s dodavateli a veřejnou správou
- e) Zlepšení organizační struktury

5) Jaké nevýhody podle Vás souvisejí se zavedením environmentálního účetnictví? (možnost i více odpovědí)

- a) Náklady spojené se zavedením
- b) Pracnost zavedení
- c) Pravidelný environmentální reporting

6) Co si myslíte, že je příčinou, že některé podniky nevyužívají environmentální účetnictví? (možnost i více odpovědí)

- a) Nedostatek materiálu
- b) Nedostatek informací
- c) Názor: „Ochrana životního prostředí je jen módním trendem“
- d) Málo volných peněžních prostředků
- e) Jiné.....

7) Využíváte environmentální účetnictví ve Vašem podniku?

- a) Ano (pokračujte následující otázkou č. 10)
- b) Ne

8) Plánujete v budoucnu zavedení environmentálního účetnictví?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Možná

9) Snižuje Váš podnik negativní vlivy Vaší činnosti dopadající na životní prostředí?

- a) Ano, uveďte jak
- b) Ne

Dále přejděte na otázku č. 13

10) Co Vás vedlo k zavedení environmentálního účetnictví?

.....

...

11) Jaký máte zaveden systém na ochranu životního prostředí?

- a) EMS
- b) EMAS
- c) EMA
- d) Jiné.....

12) Využíváte metodu oceňování nákladů TCA (Total Cost assessment)?

- a) Ano
- b) Ne

13) Je Váš podnik držitelem certifikace ISO normy 14001?

- a) Ano
- b) Ne